Ч. 182 (14.725). Львів, четвер 19. серпня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.080. Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Національна мобілізація в Китаю.

ЛІНЧУЮТЬ ЗА ЗЛОМАННЯ БОЙКОТУ.

НАНКІН, 18. 8. ПАТ. Оголошено закон про „національну мобілізацію".

ШАНГАЙ, 18. 8. ПАТ. Вчора юрба злінчувала двох китайців, які зломили бойкот і купили японський риж.

КИТАЙСЬКИЙ ГОЛОВНИЙ ШТАБ ЗБОМБАРДОВАНИЙ.

Японці бомбардували летовище в Льонга. Всі китайські літаки вспіли покинути загрожене летовище.

Японські літаки бомбардували китайський головний штаб у Нант Сінг на захід від Шангаю і передмістя Ган Чев та всі стратегічні становища між Чапеї і Ву Сунг. Китайська протилетунська артилерія мовчала. Бомби з японських літаків спричинили численні пожежі. Матеріяльні втрати велетенські. Вибухи стрілен, що заблукалися на терен міжнародньої концесії зранили 45 осіб.

МАСОВА ВТЕЧА КИТАЙЦІВ З МІСТ.

ТОКІО, 18. 8. ПАТ. Всі японські громадяни покинули Кантон, де китайці горячково підготовляються до воєнної акції. Одночасно з Кантону виїзджають масово китайці побоюючись воєнної акції. Дотепер виїхало з Кантону 200 тисяч китайців. З доручення японського консуля з м. Фу-Чев виїхало 600 мешканців Формози і 100 японців. Нечисленні японці виїдуть на Формозу в найближчих днях по закінченні евакуації. Губернатор Шантунгу видав спеціяльні доручення для охорони евакуованих японців з Сінан і прирік опікуватися майном, що його залишили японці. Члени японської амбасади в Нанкіні приїхали вечором до Тсін-Тао.

Китайці заняли 6 японських пароплавів, що їх покинула залога при побережі Пу-Тун. Ці пароплави перевозили японських громадян з місцевостей над горішнім бігом ріки Ян-Тсе.

Найкраща воєнна операція під Сантандер.

20 ЧЕРВОНИХ БАТАЛІОНІВ ОКРУЖЕНІ НАЦІОНАЛЬНИМИ ВІЙСЬКАМИ.

САЛЯМАНКА, 18. 8. АТЕ. Вчора національні війська заняли місцевість Сан Міґуель де Аґайо та окружили 20 червоних баталіонів. 115.000 червоного війська з великим воєнним матеріялом має перерваний шлях до відвороту. Пополудні частина окружених військ почала піддаватися і не ставила ніяких умовин. Окружения такої великої кількости червоних відділів уважають одною з найкраще переведених воєнних операцій підчас наступу національних військ на північно-еспанському фронті.

Червоні війська втратили дотепер під Сантандер 1.000 км гірських теренів. Національні війська здобули Пуерта дель Норд, Сан Маріо, Сан Мартін, Пенас Гордас і Куето Еспін. У руки національних військ дісталося багато зброї, муніції і тисячі полонених.

Велика маніфестація монархістів у Відні.

ВІДЕНЬ, 18. 8. ПАТ. Вчора вечором відбулася у Відні в парку Дреґера велика маніфестація монархістів з нагоди 50-х роковин уродин цісаря Карла.

До кількатисячної маси присутніх промовив б. секретар цісаря барон Веркман. Він підкреслив, що цісар Карло старався втримати безпосередній контакт з народом і хотів бути його опікуном та оборонцем Промовець заявив, що ціла Австрія вірить у поворот монархії і висловив вдячність для всіх оборонців монархістичної ідеї в Австрії, головно для Зайпля, Дольфуса і Шушніґа. Промову перервали присутні ентузіястичними оплесками.

Гарматня стрілянина до українських селян.

БУКАРЕШТ, ПАТ. Румунські часописи повідомляють з Чітатеа Альба, що дня 15. ц. м. чути було на румунській території з Сов. України відгомін сильної канонади. Румунські часописи запевняють, що совітська влада гарматнім вогнем приневолює українських селян віддавати збіжжа.

Явна інтервенція СССР. в Еспанії.

СОВІТСЬКІ СТАРШИНИ ОБНЯЛИ КОМАНДУ НАД ЧЕРВОНОЮ АРМІЄЮ ТА УРЯДОМ В ЕСПАНІЇ.

ПАРИЖ, П. А. Т. „Ле Матен" повідомляє, що внаслідок невдач війська червоного уряду Сталін приняв на авдієнції еспанського амбасадора в Москві Марселіно Паскуа і формально знову зобвязався якнайсильніше підтримати валенсійський уряд у боротьбі з ґен. Франком. У звязку з цим совітські диплмомати дістали доручення зробити все можливе і недопустити, щоби ген. Франкові признали права воюючої сторони або щоби підписано міжнародній договір, що міг би зашкодити валенсійському урядові. Зате новий совітський аташе і совітські старшини обіймуть контролю над валенсійським урядом і рішатимуть про всі військові операції. Тому совітський генерал бригади Логінов, якому помагав у морських справах капітан Черносов накинув генеральним штабам Валенсії і Барсельони тактику, що її опрацювала комісія 15-ох совітських обсерваторів, які перебувають в Еспанії від червня. На підтримку цієї акції Совіти вислали з Батум транспорт зброї і муніції на трьох торговельних кораблях: „Єрмак", „Терек" і „Рудзутак". Одночасно до Еспанії виїхали нові контингенти летунів і старшин артилерії та піхоти на вишкіл кадр каталонської армії. Москва вислала теж до автономічного осередку Ґ. П. У. в Барсельоні багато близьких співробітників Єжова, щоб поборювати анархістів, яких Москва обвинувачує за диверсійну акцію. Між новими співробітниками Ґ. П. У. в Барсельоні є Самуель Бродський, Михайло Камер і Антоан Брака, які вели комуністичну пропаганду в ріжних краях Середущої і Полудневої Америки.

—o—

Один загрожений відтинок нашого життя.

Львів, 18. серпня 1937.

Нарід, що попав під колеса історії, має звичайно за багато фронтів тяжкої життєвої боротьби, так що не знати навіть, котрий з них більший і небезпечніший. Найкраще буде, коли поставимо правило, що все національне життя недержавного народу — це одна важка боротьба, один дуже небезпечний фронт.

Але на цьому загальному фронті виринають од часу до часу найгірше загрожені відтинки, що їм треба негайно спішити на підмогу. До таких дуже небезпечних відтинків нашого національного життя належить справа української духової культури, науки, освіти, інтелігенції.

В дуже неприятливих умовинах нашого повоєнного національного життя втратили ми майже непостережено багацько нашої вищої інтелігенції, духової еліти. Нині ми не маємо своїх професорів університету, майже ніодної незалежної людини науки. Старше покоління наших учених або не може вже науково працювати через старечі літа, або мусить тяжко працювати на щоденний кусок хліба, або живе в такій крайній матеріяльній біді, що про якусь творчу наукову роботу навіть і мови не може бути. Через те в нас наука майже занепала, щезли люди науки. Молоді таланти, хоча і зявляються, не можуть розвиватися, бо мусять бігати щоденно з поклонами по редакціях, щоб їм надрукували одну-дві статті. бо... жити треба!

Це просто національна катастрофа. Наріа ченаче осліп та оглух, не бачить її та нічого про неї не хоче ні чути, ні знати. Цієї грізної ситуації зовсім не поправить факт, що деякі наші економічні й освітні установи розвивають сяку-таку діяльність у народніх масах. Не перечу, що їх провідники та співробітники нагромаджують деякі матеріяльні й духові добра. Але науки вони не творять, синтези духового життя народу не дають. Цю синтезу можуть давати тільки наукові установи, тільки люди науки. Одинока наша наукова установа, наша національна академія, Наукове Товариство ім. Шевченка, теж видає дуже-дуже мало, бо не має на це потрібних засобів.

Тут треба негайно ради й допомоги. Ми мусимо мати молодших учених та професорів університету, мусимо подбати про те, щоб старше покоління наших учених могло вести провід у науковій праці та щоб молодші науковці могли спокійно під проводом старших віддаватися науковій праці.

Як це зробити? — про це повинні заговорити компетентні люди науки.

На цьому місці треба ще обговорити іншу справу. Разом із занепадом у нас наукового життя іде в парі занепад напливу молоді до середніх і вищих шкіл. Наші гімназії та ліцеї світять майже пустками. До того всього приходить ще традиційна однобокість нашої освіти. По старій привичці ми посилаємо нашу молодь тільки до клясичних і гуманістичних середніх шкіл, забуваючи, що нині велике значіння мають у поступі культури природничі, технічні й суспільні науки.

Порушуємо цю справу в слушному часі. У нас за плечима початок шкільного року. Заохочуймо та даваймо нашу молодь до природничих, технічних і суспільних середніх і вищих шкіл! Переборюйте всі труднощі! Як життя зачиняє перед нашими дітьми двері до тих шкіл, то ми влазім до них через вікна! Нинішнє життя вимагає всебічного розвитку всіх наук. Ми мусимо дбати про те, щоб підготовити собі кадри молодих учених не лише в клясичних і гуманістичних, але також у природничих, технічних і суспільних науках.

Ставаймо модерною, самовистарчальною нацією в духово-культурному житті в усіх напрямках!

Наше гасло з початком нового шкільного року: „Наша молодь масово до всіх родів і типів середніх та вищих шкіл!"*)

*) Про те, які де є школи в Польщі, дає точні інформації „Українська Порадня для вибору знання" при Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, вул. Сикстуська ч. 46.

Політичні мрії над Чорним Морем

Констанца, серпень 1937.

Сонячне побережжя Чорного Моря притягає не тільки „громадян без моря" — чехів, австріяків, мадярів, але головно поляків.

Цілі сотні ріжнобарвних півдвійськових формацій польської молоді заселюють саме побережжя Добруджі, почавши від Устя Дунаю аж до Балчіку. Вони відбувають показові походи вздовж побережжя, до військової пристані Констанци, до підстави гідроавіонів Мамаї — і то в повнім однострою — у спеці пекучого полудневого сонця.

Такі розвідні та демонстративні марші не дуже то вигідні для міжнародньої літнисьової публики у Кармен Сілва або Ефорії, ані не захоплюють румунську молодь, що сама перебуває в таборах.

Щоб надалі звільнити купелеві місцевости від часом докучливих виявів союзної приязні, Констанца відступила один терен коло Мамаї, де зосередиться ввесь мандрівний та моряцький гін гостей-сусідів. Є це одна сторінка давньої історії про два моря. Зрозуміло, що останні події на Горішньому Шлеську та Поморі — прискорили заходи здобути „мирним шляхом" другий вихід на море!

Не тут місце обговорювати погляди польської сторони, виявлені вже не тільки в пресі, в румунсько-польських товариствах, але й підчас офіціяльних стріч, або пригадувати застереження румунів. Останні стрічі в Букарешті та Варшаві відновили стару вже призабуту приязнь та надали їй вигляд рішучої оборонної постави — конечної під цю пору, для всяких несподіванок від західних та східних сусідів. Але від цієї оборонної постави, до якогось дійсного спільного виступу на Сході Европи — далеко!

Далеко тому, що всякий румунський уряд мусить мати не тільки свого східного сусіда а передовсім західного та полудневого; він знає, що сила Совітів тепер ледве вистачає на те, щоб забезпечити свої границі, а войовничість мадярської та болгарської політики зростає. Трудно повірити, щоб румуни заміняли Малу Антанту, випробувану вже десять років як рішальний чинник проти ревізії договорів (Тріянон, Неї), на чужі пляни виразної політичної та економічної експансії до Чорного Моря.

На мрії про Чорне Море звернули вже увагу румунські торговельні кола, не тільки в Констанці, але і дунайських пристанях Галац та Браїла. Хто тільки згадає там Гдиню, зараз з огірченням нарікає, що наприклад увесь совітський транзит не йде на захід ближчим, природним шляхом через Дунай, а довшим північним шляхом через Гдиню. Коли Тітулеску підписав із Літвіновим договір, то вони сподівалися ожвавлення торговлі та транзиту у своїх пристанях, тимчасом, Гдиня притягнула тонаж совітських кораблів!

Подаймо один пророчистий приклад: Совіти вивозять старе залізо, призначене для фабрики муніції Манфред Вайс у Будапешті, підтримуючи воєнний промисел держави „магнатів та реакціонерів" не дунайським шляхом (через Галац), а навколо, через Гдиню.

Правда така „подробиця" мало відома, одначе румуни її не передбачили. Вони оцінюють її не лише як нельояльну торговельно-транзитову конкуренцію, але як явне підтримування ревізіоністичного сусіда — збройними запасами.

Румунські економісти дуже стримані у торговельних звязках із деякими сусідніми державами. Не тільки через подібний рільничий характер сусідніх держав, але через властиві їм прикмети при заключуванні торговельних умов. Не диво, що всі попередні торговельні договори із Польщею — мали речинець на 3 місяці (!), при чому тратила Румунія, бо вивозила до Польщі менше своїх сирівців, а ввозила більше польських фабрикатів.

Та про такі недомагання не можна голосно згадувати. Зате захоплюється польська преса проектом злуки Балтика із Чорним Морем, вичислюючи вже тепер всякі можливі користи для обидвох великодержавних союзниць. Ясно, що і при цій нагоді не згадують політичних і технічних перепон, що не дозволяють здійснити цей проект у сучасних обставинах. Поминаємо деякі технічні трудноші — будови каналу Сян-Дністер, регулювання Сяну і т. д. — вони залежні від теперішніх фінансових можливостей Польщі.

Але регулювання Дністра не залежить виключно від матеріяльної спроможности Румунії, а від стратегічних плянів Совітів. Не віримо, щоб досі мертвий кордон — Дністер, нагло став міжнароднім вільним і вигідним торговельним шляхом при змілітаризованій прикордонній смузі Совітської України.

Ще менше віримо, що совітський уряд зробить такі уступки саме в користь тих держав, що перекроюють його „вісь" — Москва-Прага-Париж.

Коли-ж таки находяться оптимісти, які мріями хотять перетворити Східну Европу та проектами вже зарисовують її майбутнє обличчя — то скоріше чи пізніше збудиться їх сувора дійсність. Та дійсність пригадає їм, що майже 3/4 „міжнароднього водного шляху" ведуть саме через землі заселені українцями.

Д-р Оч.

Безбожницьке божевілля в Совітах.

НОВА ПРОТИРЕЛІГІЙНА АКЦІЯ ПО ДОТЕПЕРІШНІХ НЕВДАЧАХ.

Перед кількома днями принесли ми вістку про нове божевілля, що огорнуло большевицьку верхівку. Ціла низка скандальних процесів, розстріли найвизначніших старшин, істеричні почини Сталіна, щоб провести „чистку" в рядах старих большевиків і позбутися найгрізніших конкурентів до влади у пролетарській державі, мусіли сколихнути не тільки глибоко прилюдною опінією Совітів (яка не конче мусить бути наскрізь комуністична), але мусіла теж викликати глибокі потрясення і схвилювання між кастою „правовірних", між самими комуністами, між військовими колами, між комсомолом. Про таке потрясення доволі багато пишуть ріжні закордонні кореспонденти. Адже і в нас кружляли ріжні сплетні, незвичайно зближені до правди (кажуть, що ці сплетні таки гола правда), про масову дезерцію з рядів червоної армії та про втечу закордон большевицьких старшин та летунів.

Настрої в Совітах стали просто нестерпні. Сталін і його найближча гвардія почали придумувати над тим, щоб вишукати щось нового, що відвернулоб увагу большевицької маси від подій, що ними кермує, чи їх аранжує верхівка. Очевидно, що такий плян на швидку руку знайшовся.

Загально відома річ, що протирелігійна акція в Совітах заломилася на цілій лінії. Це зрозуміли були якслід на „Червоному Кремлі" і якийсь час настала передишка у протирелігійній акції. Червона влада почала толерувати релігійні практики, припинила про людське око, переслідування вірних і священників. Мало цього, підчас Різдва почали в Москві та інших містах продавати явно ялинки, цей пересуд буржуазійно-релігійного дурману, хоч і під ріжними на червоно пофарбованими претекстами.

Тепер настав раптом різкий зворот у релігійній політиці Совітів. Большевицька преса розписується дуже широко про нову протирелігійну акцію, заповідаючи, що буде вона куди більше безпощадна, як досі. Найсильніший наступ поведуть большевики, як завжди в першу чергу на село. У ріжних безбожницьких союзах обнизили до мінімум вкладки, сподіючися, що селяни радо користатимуть із таких курсів.

Тому, що в совітській червоній армії ствердили останніми часами дуже багато випадків релігійности серед старшин і червоноармійців, рішили скріпити теж протирелігійну пропаганду у військових колах.

Головним вождом протирелігійної пропаганди при війську став „почесний безбожник", шеф політ. адміністрації червоної армії Смірнов. Він заявив недавно, що постарається силою переконати релігійні кола, яких члени добре відомі совітській владі, що віра є найгіршим ворогом совітів. Атеїзм — пояснюював він — є головним і засадничим чинником комуністичного світогляду й тому члени червоної армії мусять стати хорунжими безбожництва.

Ідучи за ново проголошеною хвилею модного безбожництва також і совітське радіо заповіло скріплення протирелігійної пропаганди і „прихилюючись до прохань" подвоїть у найближчім часі програми безбожницьких авдицій, надаючи їх не тільки в московській мові, але теж у німецькій, англійській, французькій, польській, голяндській, еспанській та чеській. Пляни нової протирелігійної пропаганди передбачують будову нової незвичайно сильної, коштом 18 міл. рублів радіостації та кілька короткохвильних стацій відданих виключно справам протирелігійної пропаганди. На те призначив совітський уряд ріжні фонди, що їх віддадуть союзові безбожників до вжитку. Також усі скарби заграблені по церквах і костелах, заховані досі в окремих скарбницях, призначуть тепер на протирелігійну пропаганду.

Вартість тих дорогоцінностей подають на 55 міліонів рублів у золоті.

Крім протирелігійної боротьби поведуть теж сильну боротьбу з духовенством під закидом шпигунства і т. д.

Про здогадну шпигунську ролю духовенства пише „Безбожник" таке:

„На службі японської контр-розвідки є будійські, православні й католицькі священники. Серед білогвардійських банд на території Ман-

джурії є чимало священиків, які переводять вишкіл шпигунів і кермують шпигунською акцією. У Ватикані є т. зв. Руссікум, де підготовлюють білогвардійців до протиреволюційної, шпигунської праці в СССР. Ця школа доставляє шпигунів нашим ворогам на Сході й Заході. Шпигунство, що його управляє духовенство, є затроєною зброєю фашистів, які підготовлюють наступ на СССР".

Останні вісти з території Совітів справді алярмують, що скажений наступ на духовенство вже почався. І з однаковою силою йде він на православних, католиків та на магометанських муллів і буддійських духовників. ГПУ переводить чистку закроєну на широку скалю. У Ташкенті відбулися вже масові арешти і вбивства.

Ріжні невдачі на політичнім форум Европи і Далекого Сходу, получені із невдачами на своїм власнім смітнику виводять большевиків з рівноваги. Всі останні внутрішньо-політичні потягнення мають посмак істерії. Це наглядні доkази, що большевикам палиться земля під ногами і що вони свідомі безнадійности своїх плянів та своєї безсильности, намагаються ще востаннє замилити очі большевицькій юрбі, без якої комунізм не мав би найменшої рації істнування.

З польської преси.

Вітос за створенням „демократичного фронту".

„Краковскі Куріер Вечорни", орган легіонової лівиці, оголосив інтерв'ю з визначним діячем „Стронніцтва Людового", який живе у близьких взаєминах з Вітосом. На питання, чи Вітос приступив би до „національного обєднання" (легіоністи з полк. Коцом, консерватисти, ендеки і націоналістична молодь з О. Н. Р.), згаданий діяч відповів:

Таке обєднання неможливе. Виключаю якунебудь співпрацю зі „Стронніцтвом Народовим" і „О. Н. Р.". В польському житті нема місця на кастет, палицю і жилетку.

..Не маю надто великого довіря до — що так висловлюся — кількости легіоністів, обєднаних довкола особи полк. Коца. Я обсервував хід останнього зїзду легіоністів у Кракові і ствердив, що не було ніяких овацій в честь полк. Коца. Є над чим думати.

Крім того абсурдною є концепція співпраці землевласників консерватистів зі „Стронніцтвом Людовим". Далі діяч людової партії подав сензаційну вістку про теперішні політичні погляди Вітоса. Отже з його оповідання виходить, що „саме Вітос репрезентує тепер у „Стронніцтві Людовім" ліве крило. Деякі людовці у Кракові були наставлені угодово до акції полк. Коца і до „народової правиці", але тепер пішли на ліво за... Вітосом. На питання, чи „Стронніцтво Людове" може співпрацювати лише з демократичним фронтом, дістав відповідь: так. Лише цю концепцію беруть під увагу. Скажу більше. Вітос висловив згоду, щоби „Стронніцтво Людове" почало вже переговори в цьому напрямі. Справа на найкращому шляху.

—o—

38 старшин совітської маринарки перед судом

„Морнінг Пост" повідомляє, що у старшинському корпусі совітської балтійської фльоти у Кронштаді викрили змову „троцькістів". 38 старшин маринарки арештували і перевезли на чердак одного з кружляків до Ленінграду, Воєнний суд над старшинами відбудеться на чердаку цього кружляка.

Нова хвиля революційної акції Комінтерну.

ПАРИЖ, ПАТ. „Ле Матен" подає сензаційні подробиці про реорганізацію Комінтерну. Реорганізація обіймає чистку між керманичами і зміну структури Комінтерну, що буде мати новий адміністраційний поділ. Одночасно Москва переводить зміну в закордонних станицях Комінтерну. І так число осіб агентури Комінтерну в Копенгазі зменшиться, бо Комінтерн виявляє менше зацікавлення Скандинавією. Зате збільшиться значно станиця Комінтерну в Амстердамі, куди виїхала співробітниця Комінтерну у Празі О. Райнері. Голяндський центр Комінтерну буде кермувати всякою акцією не лише на терені Голяндії, але також у Бельгії, на Маляйських островах, в Англії і Злучених Державах. Крім того з Барн у Голяндії окремий відділ Комінтерну буде займатися пропагандою в Німеччині. Провідники цього відділу Франц Кляйн і Густав Нідермілер. Агентура Комінтерну в Парижі буде займатися еспанськими справами, комуністичною акцією в Італії, в балканських державах та у Швайцарії. Швайцарський уряд заборонив усяку комуністичну акцію у Швайцарії і вирвав Комінтернові дуже догідну операційну підставу з огляду на географічне положення Швайцарії. Одночасно з доручення Москви Ісаак Грінборн, Адольф Шварцкопф і Карло Бредіс переводять реорганізацію фінансової сітки Комінтерну в Европі. Реорганізація Комінтерну закінчиться з кінцем жовтня. Від тоді Комінтерн поведе підсилену революційну акцію.

—o—

НОВИЙ ЯПОНСЬКО-СОВІТСЬКИЙ КОНФЛІКТ.

ШАНГАЙ, ПАТ. Авас повідомляє про новий японсько-совітський інцидент, що може мати поважні наслідки. Японці заявили, що світла, запалені вечором на найвищому поверсі совітського консуляту, були вказівками для китайських літаків, які кидали бомби на японський консулят. Оба консуляти сусідують один з другим.

Авас повідомляє, що в тому часі дійсно було світло в будинку совітського консуляту. Совітський консуль висловив жаль з того приводу перед японськими властями. В цій справі ведуть японці слідство.

—o—

ЯПОНІЯ ПЕРЕМОЖЕ, АЛЕ ОСНОВНО ВИЧЕРПАЄТЬСЯ.

„Менчестер Гардієн" пише, що в Льондоні ніхто не сумнівається, що Японія почала війну на велику мірку. Британські політичні кола переконані, що китайців побють, але війна зруйнує Японію. Всякі спроби посередництва вважають у Льондоні недоцільними.

На одному майдані в Токіо відібрав собі життя, при помочі гаракірі, японський капітан резерви Моро Гіроітсу. Причиною самогубства було те, що він не міг, з приводу лихого стану здоровля, брати участи в теперішній японсько-китайській війні.

БОГДАР ЖАРСЬКИЙ.

ЗЕЛЕНА КУЛЯ.

I.

Стежечкою, що вилася понад ріку і зникала в повені хвилястих ланів ішов зажурений Онько Шпак і роздумував над величезною ролею, що її відіграють дрібнички, такі зовсім незамітні речі в людському житті. Сонце помалу вигасало, неначе великий ватран із браку палива і на полях стелилися сиваві хвилі мряк. Ріка шуміла тихіше, як звичайно, а винна тут посуха, що тяглася вже третій тиждень і спалювала на бронз зелені трави. А мряки насувались такими малими, вузькими струмочками, потому на середині левади зливались в одно безкрає озеро, відкіля темними кучугурами вистрілювали струнчасті тополі.

Онько, стрункий і „леховний" хлопчина, якому в житті ще нічого не вдавалося так, як це він собі плянував, дивися на повінь мряк, що завсіди заливають землю перед другою повінню — повінню ночі і роздумував над своєю долею. А була вона незавидна. Бо, будь ласка, тільки послухати. Онько, як це годиться в його двацятім році життя, закохався у стрункій і химерній дівчині ,що цілком поетично називалась Ліза. Хоч так само поетично могло називатись сотні інших жінок ,одначе Онько міг би присягнути, що це імя нікому так не підходило, як саме його вибраній. Але щож?... Коли в нинішнім світі жінки якісь такі химерні родяться. Одна захочує, щоб її хлопець доконав для неї незвичайних подвигів, друга закохується в гангстері, бо це поетично та романтично, а Онькова Беатріче, що здобула того року мистецтво міста у грі в біліярд, заявила безпощадно Онькові, коли в прекрасний, романтичний вечір при шумі ріки, при селединовому та таємничому світлі місяця признався їй, що без неї не жити йому і години:

— Гарно, мій любий... Тільки знайте, що я рішила, що мій хлопець, майбутній мій чоловік, мусить здобути мистецтво нашого міста в біліярді. Щойно тоді, коли лавровий вінок перемоги заквітчає його чоло зможу дати йому в дарі ще й своє серце...

Онька тарахнуло по голові мов стокільограмова довбня. Він згодився би на подорож довкола світа на колесі, на лет до стратосфери, згодивсяб поїхати до джунглів, щоб боротися з хмарою червоношкурих індіян, тільки не на біліярд. Цієї гри він не вмів зовсім і зненавидів того пакосного чоловічка, що вигадав якийсь магель із кулями Довго просився у Лізи, годився згори на всякі інші подвиги, одначе мистець жіночої гри в біліярд непохитно хитала головою.

— Як думаєте... Своєї постанови я не зміню.

І залишила Онька самого з його горем. Від того дня Онько ходив мов затроєний. Вже не займали його прекрасні краєвиди, що дотепер сповняли його серце красою і запахом. Третій день спочивав висохлий на зелено лякерований каюк з імям Лізи, виписаним червоним коліром. І третій день роздумував Онько над значінням малих речей у житті людини.

А коли над полями, вгорненими у мягку габу сну піднявся сріблистий місяць — Онько рішився.

II.

Кооперативна світлиця, що заступала в малому містечку каварні, касина, клюби та інші осередки романтики у стилі двацятого сторіччя, притулилася змученою ластівкою до масивного туловища місцевого банку і тільки врядигоди зиркала на вулицю прикліпуватими вікнами. Його господиня — синьоока панна Зеня, симпатична, з рідко подибуваним чаром, що пробивався з її кожного словечка, була дуже здивована, коли до кімнати не ввійшов, а попросту влетів розбурханий Онько. З його обличчя пробивалась якась очайдушна відвага, що звернула на себе відразу увагу всіх. Навіть Микита Звірюк, що вимірював свою палицю на найближчу кулю, підніс знад біліярду голову і кинув:

— О, і ви тут?

Місяць тому Онько виїхав до Львова на кооперативний курс і слова до нікого не написав.

Онько тимчасом сів собі вкутку і набирав повні груди віддиху. Партія йшла своїм порядком. Мужеський мистець директор Кооперативи Демусь, як його іронічно називали, стягав гроші у свою, здавалось, бездонну кишеню, попиваючи кожну виграну партію пятьома шклянками знаменитого квасного молока. Ліза, із блискучими очима заганяла кулю за кулею й обіцювала собі здобути ще й мужеське мистецтво. Тільки пан-

Число українців у Канаді зростає.

Під цим наголовком приніс вінніпеґський „Український Голос" з 28. липня ц. р. основну статтю про зріст українського елементу в Канаді, ілюстровану цифровими даними на основі двох найновіших канадійських статистик. З уваги на те, що ця справа цікавить також старокраєве громадянство, передаємо у нас згадану статтю майже без змін. — **Ред.**

Урядовий перепис населення Канади в 1931 р. виказав, що в Канаді було тоді **225.113 душ українського походження, а 252.802, для яких українська мова була рідною (матірною).** З тих, що були українського походження, 75.606 жило в Манітобі, 63.400 — у Саскачевані і 55.872 — в Альберті. З тих, що для них українська мова була рідна, 82.908 жило в Манітобі, 70.545 — у Саскачевані і 60.266 — в Альберті. Іншими словами, з 225.113 душ українського походження в Канаді 192.878 жило в трьох степових провінціях; з 253.802 душ української мови 213.719 жило в трьох степових провінціях.

Публичною тайною було, що як наведені числа не відповідали дійсности, то лише під цим оглядом, що і число людей українського походження, і число людей, що вживають української мови, було далеко більше, однакож вони губилися через невміння відповісти на питання про народність та мову. Українська преса у своїм часі звертала на це увагу та давала докази, що саме багато українців через свою національно-політичну темноту, або через неменшу темноту тих, що вели перепис, були записані хибно і, замісць до українців, причислені до інших народностей, або й послужили до створення ніде в світі неіснуючої народности „австрійської" з австрійською рідною мовою! Бо австрійські німці, наскільки вони є в Канаді, ніде не називають своєї народности, австрійською, і тимбільше не називають австрійською своєї рідної мови. Вони німці, що говорять по німецьки, і ніхто інакше їх записати не може.

ЩО КАЖЕ ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ З 1936 Р.?

Від 1931 року минуло пять літ, як у літі 1936 р. відбувся у степових провінціях Канади (не в цілій Канаді!) новий перепис населення. Пять літ від 1931 до 1936 року були роками економічної депресії і майже цілком спиненої іміграції. Коли в тих роках українське населення Канади зростало, то **тільки через природний приріст**, що менше-більше мусів відповідати приростові інших народностей у Канаді. Маючи це на увазі, варто приглянутися цифрам про перепис населення в 1936 р. Звіт про вислід цього перепису щодо віку населення трьох степових провінцій, його подружнього стану, походження, громадянства, рідної мови і т. д. саме оголосило Домініяльне Статистичне Бюро в Оттаві в Бюлетині ч. XXIII. Оголошені числа заслуговують на увагу. Коли вони й не виказують дійсного приросту українського населення в Канаді, то показують бодай **зріст його національної свідомости.**

Таблиця 3. показує, що в 1936 р. було в Манітобі 86.982 особи українського походження, в Саскачевані — 75.984, в Альберті — 63.073. Іншими словами, в кожній зі степових провінцій було вже більше людей українського походження, ніж пять літ попередньо людей української мови, а разом **у трьох провінціях було 226.039 людей українського походження,** тобто вже більше, ніж пять літ попередньо було людей українського походження в цілій Канаді. Людей українського походження нараховано було в 1931 р. у степових провінціях 192.878, — зн. 33.161 менше, як у 1936 р.

Таблиця 9. показує, що в 1936 р. було в Манітобі 89.650 осіб, що вважали українську мову за свою рідну, в Саскачевані було таких 79.183, в Альберті — 66.109. **Разом робить це 234.942 особи, що вважали українську мову за свою рідну.** В 1931 р. було у трьох степових провінціях 213.719 осіб, що вважали українську мову за свою рідну, отже за 5 літ у степових провінціях прибуло 21.203 особи української мови. Порівнюючи цей приріст із приростом людей українського походження, треба признати, що він вже не такий задовільний, хоч все ще число української мови є більше від числа людей українського походження. Для 8.913 людей у західній Канаді українська мова була в 1936 році рідною мовою, хоч вони не були українського походження. В 1931 р. було таких людей у західній Канаді 20.840.

БІЛЬША ЧАСТИНА ПРИРОСТУ — ЦЕ УКРАЇНЦІ.

Як у порівнанні з приростом українського населення виглядає загальний приріст населення у степових провінціях Канади? В 1931 р. Манітоба мала загально 700.139 жителів, Саскачеван — 921.785, Альберта — 731.505, разом 2,353.529 жителів. У 1936 р. Манітоба мала 711.216 жителів, Саскачеван 930.893, Альберта 772.782, разом 2,414.891. У всіх трьох провінціях прибуло за 5 літ тільки 61.362 жителів, підчас коли самих українців прибуло 33.161. **Значить, більша частина приросту — це самі українці...**

Одначе з цього ще за скоро витягати висновки. Пригляньмося поодиноким народностям, як вони зростали, або убували.

ЯК „ВИМИРАЮТЬ" АВСТРІЙЦІ, ПОЛЯКИ, РУМУНИ І РОСІЯНИ.

Гляньмо на „австрійців". У 1931 р. було їх у Манітобі 8.858, у Саскачевані 17.061, в Альберті 6.737, разом 32.656. Одначе звіт з 1936 р. говорить просто страшну історію. Він показує, що в Манітобі лишилося вже лиш 3.414 „австрійців", у Саскачевані 6.976, в Альберті 6.363, разом 16.153. Іншими словами: **більша частина „австрійців" вимерла, чи десь зникла.** Як так дальше буде йти їх вимирання, то може при черговім переписі вони вже взагалі зникнуть з канадійської статистики. Що дай Боже!

Підчас перепису в 1931 р. виросли в Канаді, несподівано, як гриби по дощі, поляки до числа 145.503 душ, з чого в Манітобі мало їх бути 40.243, у Саскачевані 25.961, в Альберті 21.157, разом у трьох провінціях 87.361. Щож каже перепис у 1936 р.? Цей перепис нараховує вже в Манітобі лиш 35.136 поляків, у Саскачевані 25.997, в Альберті 24.060, разом 85.193. Значить, **число поляків за пять літ змаліло, головно в Манітобі.** А чому змаліло? Бо ясна річ, що при попереднім переписі багато українців через непорозуміння записано як поляків. Галичина дісталася під Польщу, отже людей, що походили звідти, записували вже як поляків і то на цілій лінії — польського походження і польської мови — таксамо, як інших записували та записують як „австрійців" — походженням і мовою.

Частина українського населення Канади походить з Буковини, а Буковина дісталася по війні під Румунію. А-ну, погляньмо в статистику, що вона говорить про румунів у Канаді. В 1931 р. статистика виказала в Манітобі 2.087 румунів, у Саскачевані 9.530, в Альберті 4.712, разом 16.329. У 1936 р. бачимо досить відмінні числа. В Манітобі румунів є вже лиш 1.776, у Саскачевані 7.797, в Альберті 4.634, разом 14.207. **Отже число румунів у Канаді скорчилося таксамо, як число поляків.** Причина без сумніву та сама. Українців записувано як румунів, тому, що вони походять ніби з Румунії. Одначе, котрий за собою упімнеться, то його записують як українця.

Образ не був би повний, якби не звернути уваги на ще одну народність: російську. Статистика з 1931 р. показувала далеко більше число росіян, ніж можна їх найти в Канаді. І так у Манітобі було їх 11.573, у Саскачевані 35.421, в Альберті 16.381, разом 63.375. У 1936 р. найдено їх у Манітобі 6.101, у Саскачевані 22.129, в Альберті 12.675, разом 40.895. Іншими словами: **число росіян у трьох західних провінціях Канади за пять літ зменшилося на близько 23.000.**

Коли в пятьох роках число поляків, румунів, росіян та „австрійців" зменшувалося, то число українців збільшувалося. Ясна річ, що число українців збільшувалося через те, що до українців переходили ті, що перед пятьома роками були почислені за поляків, румунів, росіян та „австрійців".

КОЛИ ПРИГЛЯНУТИСЯ СТАТИСТИЦІ БЛИЖЧЕ...

Коли вже згадано статистику людей, що подають українську мову, як свою рідну, то також не від річи булоб ближче її приглянутися. В 1931 р. статистика подавала такі числа:

В Манітобі було 1.181 людей, що говорили румунською мовою; 907, що говорили мовою австрійською; 31.758, що говорили мовою польською; 3.746, що говорили мовою російською; 82.908, що говорили мовою українською.

В Саскачевані було 6.170 людей, що говорили мовою румунською; 1.510, що говорили

на Зеня, що сиділа при буфеті, мала якусь цікаву та гарячу дискусію із професором Ощипком, про що можна було догадатись з розпалених кровю лиць і не звертала уваги на хід гри. Зелена куля, що дуже часто рішала про виграну, бігала мов очманіла по зеленому сукні і наганяла всім страху. Тоді й сталось щось, чого ніхто не сподівався. Онько підійшов до біліярду й твердим голосом кинув визов.

— Панове, граємо за мужеське мистецтво нашого міста!

Визов приняли. І розпочалась єдина у свому роді партія. З однієї сторони старі, рутиновані грачі, з другої Онько, що вперше у свому житті держав у руках біліярдовий патик. Ліза сперлась на стіл і обсервувала хід гри, що ставав із кожною мінутою цікавіший. Десята мінута застала всіх грачів на рівних позиціях. Миколка Ромкевич глянув на таблицю, де рядами білих цифер пишались осяги поодиноких грачів і ствердив:

— Панове, зелена куля виграє...

— Зелена... Зелена... Ой, то зле, я не маю щастя до неї...

Найгірше журився директор Демусь, що чомусь програвав, коли залишалась тільки зелена куля. Один по одним відходили грачі на бік і ніхто не міг дати собі ради з зеленою кулею. Прийшла черга на Онька. Миколка Ромкевич зневажливим поглядом обкинув кандидата на мистця і сказав певно:

— Цей не страшний...

Онькові кров набігла до лиця. Він чув, як серце у ньому молотом гупало і як руки трясуться.

Хвилинку мірив, якби вагався, а коли вкінці вдарив зелену кулю, всі схилились над столом. Куля бігла довго, крутим шляхом над двома ямами і вкінці спинилась над останньою. Зависла. Всі застигли в ожиданні. Зелена куля немов надумуючись захиталась і з грюкотом впала в середину. Нечуваний гармідер счинився у ресторанчику.

Всі кинулися до Онька — складати йому побажання:

— Звідки ви так умієте? Чи це може щасливий припадок?

А він з акторським жестом сказав:

— Спитайте панни Лізи, вона знає...

І вийшов рішучим кроком із кімнати.

Ліза шукала цілий день Онька, щоб спитати його, що це все значить?

— А я хочу тебе спершу спитати, чому твій чоловік мусить бути мистцем біліярду?

— Не мусить. Я хотіла тільки тебе виставити на пробу.

— І виставила. Я був цілий місяць у Львові, вчився весь час у біліярд і не найшов ані одної біліярдистки, ані одної такої, що хотіла би мене виставити на пробу...

— І ти вернувся. — —

— Щоб тобі сказати, що такий спорт зовсім не заохочує до подружжя!...

— Оньку!

Від того дня Ліза змінила біліярд на іншу гру.

мовою австрійською; 18.742, що говорили мовою польською; 17.085, що говорили мовою російською, і 70.545, що говорили мовою українською.

В Альберті було 2.477 людей, що говорили мовою румунською; 1.001, що говорили мовою австрійською; 15.747, що говорили мовою польською; 7.344, що говорили мовою російською, і 60.266, що говорили мовою українською.

В 1936 р. при переписі вийшли такі числа:

В Манітобі було 1.332 людей, що говорили мовою румунською, 950, що говорили мовою австрійською, 31.314, що говорили мовою польською; 3.553, що говорили мовою російською, і 89.650, що говорили мовою українською.

В Саскачевані було 6.594 людей, що говорили мовою румунською; 1.780, що говорили мовою австрійською; 21.381, що говорили мовою польською; 16.423, що говорили мовою російською, і 79.183, що говорили мовою українською.

В Альберті було 3.612 людей. що говорили мовою румунською; 2.269, що говорили мовою австрійською; 20.461, що говорили мовою польською; 8.650, що говорили мовою російською, і 66.109, що говорили мовою українською.

ЧИСЛА, ЩО ВИКЛИКУЮТЬ ЗДИВУВАННЯ.

Коли порівняємо ці числа, то не без здивування побачимо, що не тільки збільшилося і в Манітобі і в Саскачевані і в Альберті число людей, що вважають румунську мову за свою рідну, але й у всіх трьох провінціях збільшилося число людей, що неістнуючу „австрійську" мову важають за свою рідну, збільшилося в Саскачевані та в Альберті число людей, що польську мову вважають за свою рідну, і в Альберті збільшилося число тих, що російську мову вважають за свою рідну. **Цим треба пояснити, чому приріст людей української мови не йшов упарі з приростом людей українського походження.**

Ще одно цікаве виявляє статистика з 1936 р. В 1936 р. було в Манітобі 5.541 людей уроджених в Австрії, 44.549 уроджених в Польщі, 3.535 уроджених в Румунії і 20.095 уроджених в Росії; в Саскачевані 9.314 уроджених в Австрії, 30.760 уроджених в Польщі, 9.913 уроджених в Румунії і 28.647 уроджених в Росії; в Альберті було 5.833 уроджених в Австрії, 31.024 уроджених в Польщі, 6.873 уроджених в Румунії і 15.765 уроджених в Росії. З тих людей у Манітобі було ще 1.107 підданих Австрії, 11.563 підданих Польщі, 836 підданих Румунії і 4.192 підданих Росії; в Саскачевані 1.813 підданих Австрії, 10.990 підданих Польщі, 1.925 підданих Румунії і 6.045 підданих Росії; в Альберті 1.516 підданих Австрії, 14.311 підданих Польщі, 2.019 підданих Румунії і 3.989 підданих Росії.

ПЕРЕВАГА МУЖЧИН У ЦІЛІЙ КАНАДІ.

Щодо полу люди, записані, як українського походження, діляться так; у Манітобі 45.740 чоловічого полу, 41.242 жіночого полу; в Саскачевані 40.564 чоловічого полу, 35.420 жіночого полу; в Альберті 33.567 чоловічого полу і 29.506 жіночого полу. Перевага чоловічого полу над жіночим є у всіх провінціях і в кожній народности Канади.

—o—

З НАШИХ ГІР.

ПРОГУЛЬКА НА ШПИЦІ.

В погідну гарну днину зібралося наоспіх більше товариство на площі державного тартаку у Ворохті біля залізнички. Свіжий ранок ворожив погоду. Йшли веселі розмови. Всі навипередки хвалилися, що скоріше встали з ліжка; недалеко було до заведення, але показалося, що були і такі, що найраніше встали, бо ще попереднього дня. Обнижував дещо веселу атмосферу брак „орлиних очей" і „чорнявої", які в останній хвилині застрайкували і не прийшли.

Після 7-ої год. залізничка рушила. Веселі лиця почало осмалювати ясне сонце.

Залізничка, вертячись по долині горішнього Пруту, показувала знані всім верхи то з одного то із другого боку: і Магуру, з якої чуба майже курилося, і Ребровач, а далі Ворохтенський і завжди видну Кострицю і Кичеру та Кукул, а подалі Хомяк і побіч нього Синяк.

Перед Арджелюджою минаємо праворуч гарний тис (вже винищене в Карпатах дерево) огороджений латами майже при самій залізничці; відродився він тут певно із пня старого тиса.

Тут за Прутом кінчиться славна воєнна дорога з кружляків, що тягнеться аж до Космача (т. зв. дорога ген. Пфлянцер-Бальтіна), друга дорога (гуцульська) йде з Ворохти до Космача догори попри стару церкву, Греджука і через Ворохтенський, ця дорога знакована в горах і на мапі.

В Арджелюджі є табор польських пластунів. Залізничка привезла їм кілька мішків хліба і бульби. Інші мішки з хлібом і бульбою стягнули з залізнички подальше над потічком, де є другий такий самий табор. У половині липня був тут табор польських пластунок.

Дальшу їзду залізничкою виповнюють правдиві гуцульські коломийки. Оглядаємо далекі верхи і гарні краєвиди в долині горішнього Прута.

На Завоєвій лежать готові грубі кльоци смерек, які залізничка звозить до тартаку у Ворохті. Є тут також якісь експериментальні грядки. Тут присілися до нас гуцульські музики і приґравали нам у дорозі аж до Форещенки.

Говерлю і сумежні верхи оглядали ми вже в дорозі. З Форещенки пішли ми стежкою лісом і дійшли аж до хреста при дорозі, де скрутили ми дорогою ліворуч. Перейшли ми по камінцях Прут (тут уже майже став потічком) і далі ліворуч дерлися ми поміж старі смереки стежкою догори. Недалеко за Прутом перейшли ми лінію московських окопів з часів світової війни. Ці окопи штудерно виложені стятими смереками, якби яка стайня, або засіки на ріці, а перед ними рештки колючих дротів, від дерева до дерева. Дещо вище залишилися окопи.

Нараз почули ми, як десь піяв голосно здоровий когут; на узлісі перед полониною якби в казці виросли перед нами будинки, подвіря і огородець; то державна досвідна станиця, високогірський відділ інституту з Пулав; є тут вівці, корови, воли і досвідні грядки. На Пожижеській є ще один такий досвідний пункт.

Вийшли ми на полонини під верхом Данцир і йшли воєнною дорогою, яка довго вертиться як вуж попід верхи аж до Шпиць.

Д-Р Г. СКЕГАР. 2

Los Angeles, Cal. U. S. A.

Поглянув я також на жидівську християнську церкву. Спитаєте: „Що це за диво?" Так, стоїть у Ло Енджелс церква для жидів, які визнають християнську віру. Будівля з червоної цегли, побудована на зразок жидівських синагог. На самім верху видніє напис великими буквами: „Jesus the light of the world" („Ісус світло світа"). На стіні знадвору висить чорна таблиця з білим написом: „First hebrew christian Synagoge". (Перша еврейсько-християнська синагога). D-r A. U. Michelson, minister — interdominational — no secterian". Коло церкви спинив я двох жидів і запитав, кілько їх належить до цієї церкви, однак жаден з них не хотів говорити про цю справу. Потім пішов я до крамниці з корінними товарами і поставив це саме питання власникові-жидові. Він відповів так: „На світі є ріжні дурні, то чому не малоб знайтись кілька дурнів поміж жидами, щоб покинути свою добру віру та пристати на християнство?" — відтак не хотів більше про це говорити.

Оглядав я місто і бачив людей усяких рас і всяких народів. Тому постановив я запізнатись з українцями в Ло Енджелсі. Де вони? Як вони почуваються тут і що пережили? Всі пояснення про українську оселю вели мене до п. Антона Марка, який має крамницю корінних товарів при 3378 N. Griffen Avenue. Я зайшов до нього. Людина веселої вдачі, гладка в поведінці товариська. Приїхав він до Ло Енджелсу 1907 р. з Жидачева в Галичині. Застав тут лише двох українців — Павлюка, який працював у готелі як кухар (пізніше забив його автомобіль) і Паславський, який тепер перебуває в Дітройті, Мішіґан, по фаху пекар. Десь коло 1916 р. приїхали сюди ще три українці — Сідлецький (друкар зі Львова) і два брати Горолевські з Самбора в Галичині. Спочатку працював Марко в готелю, пізніше як машиніст при залізниці Southern PacificВ 1913 р. виїхав він до Дітройту, де оженився, а 1922 р. повернувся назад до Ло Енджелсу, відкрив крамницю і від тоді на цім самім місці веде її. Від 1924 р., коли повстало перше українське товариство, належав майже до кожного товариства, яке оснувалось.

Дальший український піонір в цім місті це Михайло Дмитрик, 8146 Perry Road, Bel Gardens, California, 12 миль від Ло Енджелсу дорогою ч. 15. П. М. Дмитрик розказав мені про себе таке: „Я приїхав до Ло Енджелс 1918 р. з Бураківки, повіт Заліщики, з Галичини. Невдовзі приїхали сюди Ноґаш та Ільницький а 1922 р. прибули Марко і Ваверчук. Ми зробили перший український пікнік 1924 р. в парку Sycamore Grove. На цей пікнік прибуло понад 60 людей, але половина з них були росіяни. Ще на цьому пікніку ми, українці, порозумілись зі собою, щоб заснувати українське товариство. Пані Софія Малиновська прискорила плян нашої праці в цей спосіб, що зараз на пікніку запросила нас, яких 17 осіб, до себе на вечерю. По довшій розмові заснували ми перше українське товариство під назвою „Народний Дім".

П. Михайла Дмитрика вибрано головою, Будзол став писарем товариства, яке мало домівку при вулиці 764 S. Mathey street. Статут для товариства написав Іван Мартинів, якого принято до товариства 27-мого жовтня 1924 р. На статуті підписані такі українці: Іван Мартинів, Григорій Будзол, Ізидор Німчук, Теодор Ноґаш, Софія Малиновська, Андрій Джус, Іван Будзол, Ігнат Семотюк, Параска Будзол, Марія Будзол-Борук, Онуфрій Будзол, Микола Павлюк. Хоча 25. точка статуту „Нар. Дому" не дозволяє на зміну назви, то 1926 р. прийшло до зміни і товариство перезвано на „Товариство Просвіта ім. Тараса Шевченка". Головою цього товариства став Стеценко. Товариство проіснувало два і пів року, числило коло 30 членів. Однак 1927 р. відійшов гурток членів від цього товариства і утворив собі нове товариство під назвою „Ukrainian Assotiation New Group of Los Angeles". Статутову заяву на це товариство підписали такі особи: Михайло Дмитрик, Марія Дмитрик, Павло Федик, Фред Барицький, Теодор Німчук, Микола Редка, Франк Савчук, Семен Дмитрик, Михайло Вавриків, Іван Мартинів, Д. Бучак, Михайлина Бучак, Антін Марк, Розалія Марк, Андрій Малиновський, Софія Малиновська. Першим головою став Ф. Барицький, а число членів не перевищило ніколи двайцятки.

Теодор Ноґаш, 6309 Grenshaw Blvd., працює в „Universal Microphone Co. Ltd., приїхав до Ло Енджелсу 1920 р. з Дітройту а до Дітройту прибув він із старого краю з Лукавець (Галичина) 1912 р. — застав тут небагато українців, а між ними Андрія Джуса, який писався в англійській мові Друс. Він купив помаранчевий сад у Риверсайді, за який заплатив 70.000 дол. Йому здавалось, що зробить ліпше, коли буде провадити дім з льокаторами і заміняв сад за дім з помешканнями до винайму, замериканська кажуть „апартаментовий дім". Але цей бізнес приніс йому страту, загубив ціле майно і помер в біді. Донька і син п. Теодора Ноґаша говорять і пишуть по українськи.

Андрій і Софія Малиновські, 6628 Lankershim Blvd. родом із Жидачева (Галичина), прибули сюди 1920 р. Пані Малиновська дуже обережна і нерадо відповідала на мої питання. Годилась на всі вище подані факти інших оповідачів. „Нам треба більше працювати а менше хвалитись" — підчеркувала вона. На її думку то з самих початків найбільше напрацювались Ілля Вавричук, О. Качмарський і пані Качмарська.

Іван Мартинів, 638 S. Mcdonnel Ave., прибув до Ло Енджелсу в 1923 р. з Вінніпеґу, а до Вінніпеґу приїхав з Деренівки (Галичина) у 1903 р. Як добрий будівничий мав щастя попасти на працю до найбагатішого газетяра на світі, його імя: William Randolph Hearst. При замку Гарста

Праворуч над дорогою, головно на стрімких узбіччях росте густа (вища тут як на Говерлі) косодеревина. Сотні вовків могли би в косодеревині сидіти і ніхто не пізнав би, що вони там є. Ця косодервина тягнеться аж до Шпиць а за Шпицями зачинається свіжа, але там її подекуди гуцули випалюють, щоби мати більшу полонину.

Пішли над потік Данцирик і понад потік та його допливи, трохи перейшли долом Гомул (1786 м.), опісля поперек над потічок перед Козлами Вел., де майже кінчиться згадана воєнна, камінна дорога, а де потічок, що випливає в кітловині Шпиць, робить численні водопади.

Перед закрутом видивилися на нас, якби задубілі, великі Кізли, окружені довкола підковасто горами. Ліворуч тихий поважний Гомул, де високі трави, воєнні каверни з каміння та дерева, навіть лишилася з часів війни суха триюмфальна брама. Декуди звали каменюк, але менших як між Каменем Довбуша і Ямним. На Гомулі є, кажуть, багацько вужів і змий.

Тут у тій кітловині побіч Кізлів воєнні дороги вються в ріжних напрямках, то вгору, то долину, оперізують боки гір. Кілько труду тратили вояки при виконуванні цих доріг, часто у самій скалі! Тепер ці дороги опустілі, хіба інколи перейде одною чи другою кількох туристів, прямуючи на верх.

Після постою пішли ми стежкою понад потік, який і тут робить кілька водопадів. Опісля кинули ми потік (в кітловині) і поміж високі трави (тут ще мабуть не паслася ніяка худоба), наосліп як вовки дерлися поперек через косодеревину під дуже стрімкий бік Шпиць (1864 м.).

Всі ми лізли догори руками і ногами, якби по драбині на дах. Бік оброслий високим мягким мохом і за нього кожний хапався як за чуприну.

На Шпицях крім вужів є якісь небезпечні мухи; коли така муха вкусить денебудь у шию залишивши гострий біль, червону пляму і спухлину, треба лезо ножа (холодного) довго держати на місці укушення. Знак залишиться яких два дні.

Вийшли ми нарешті на рівний хребет Шпиць (задихані панни вийшли найпізніше). Вид був прегарний в обі сторони на десятки кільометрів.

Але за хребтом виринули нараз чудові дивні постаті, що стирчать високо і могутньо, немов виростають щораз вище. Голі скали Шпиць у групах із ріжними зазубленнями приковують найдовше увагу. Одна група над пропастю, то якби Довбуш у киптарі і гуцульській шапці, а коло нього вірні товариші гуцули. Дальше якби воїни з княжих часів, закамянілі в боротьбі з татарами.

Орел з розпятими крилами і гострим дзюбом та кігтями ширяв тоді над нами. У середущій групі Шпиць праворуч видно в проміннях сонця сильну постать якогось вожда. А ще далі якби жидівське окописько з поваленими надгробними плитами з затертими написами. Надлетів ще один орел, тепер сірий.

На одну з могутніх шпиць повилазили наші студенти і затягнули „Ой, Дніпре“...

Бачимо далеко в долині Дзимброню, полонину Гаджину і потік Бажалук. Із верхів видно Попа Івана (2022 м.), Стіг і буковинські верхи, а відси Говерлю, сумежні верхи, також Петрос. Дальше видно ціле море верхів, своєрідний гірський світ і далечезну синяву.

На самім хребті Шпиць між каменюками воєнні окопи і один шнур кільчастого дроту. В обох кітловинах Шпиць по одному ледовику, який виглядає, як великий плат снігу. За Шпицями бачимо Ребра (2002 м.).

Пускаємося іншою дорогою верхами на Говерлю. Козли Вел. лишили ми праворуч, дальше і Малі Козли (1807 м.) та дійшли ми перед Туркулем над озеро Несамовите. Лежить воно в кітловині перед Туркулем, дійсно несамовите. Його мілка вода червона немов кров і червоне каміння визирає із дна при березі, а дальше глибока вода чорніє як чорнило з чорного базнику. Коли повіє вітер, а він тут холодний і в погідну днину, то несе якісь мряки по поверхні озера, немов русалки танцюють аркана на плесах його води. Кажуть, що це озеро ніколи не замерзає.

Ми пролізли на стрімкий Туркул (1982 м.) мов на яку дзвіницю. На його вершку немов уложена піраміда із великих тяжких каменів. Туркул тяжкий, треба було на ньому відпочивати. Слідуючі верхи Данцир високий (1880 м.), Д. середній і Д. малий обійшли ми нижче, а не через самі вершки стежкою далеко поза границю. Так само пішли ми через полонину Пожіжеску (1822 м.). На цій полонині над берегом паслися сотні овець. Два вівчарські пси прибігли до нас і позїдали всі шкірки та відпадки з нашого підвечірку.

Через Брескул (1912 м.) мусіли ми переходити через самий вершок і знов вділ, опісля дуже стрімко на Говерлю (2058 м.), але підхід камінистий добрий, навіть ліпший, як від Зарослика.

М. Михаиько.

в Сан Сімеоні в Каліфорнії помагав складати стару каплицю, яку Гарст купив в Італії а тут у Каліфорнії мали будівничі знов її зложити в первіснім вигляді. Працювало коло цієї каплиці багато майстрів, за що діставали по девять долярів денно, харч і помешкання. Вся праця тревала повних три місяці. В Ло Енджелсах застав пан Мартинів кількох українців а між ними були Марк, Ногаш, Николенко, Дмитрик, Ільницький та Мельник. Належав до всіх товариств і був у них діяльним членом. Його брат Василь прибув сюди в цей час разом із своєю родиною.

Ілля Вавричук, 744 S. Burger Ave., приїхав із Шікага 1928 р. Родом він з Барилова (Галичина). Приїхав звідти у 1907 р. до Едмонтону в Канаді, звідти до Шікага, звідти до Ло Енджелсу. Не застав тут багато українців, однак зачав їх єднати від 1924 р. у відділ „Українського Народного Союза“ Ч. 302. Відділ перестав істнувати по 4 роках, бо було замало членів. Це він зібрав всіх знаних йому українців на пікнік у парку Sycamore Grove і спричинив основання товариства „Народний Дім“, про яке я вже згадував. Восени цього самого року 1924 р. уладив він перший баль, куди запросив усіх українців в числі понад 60 осіб.

О. Роман Качмарський, 1622 N. Serrano Ave., Родом з Бугриці (Галичина), прибув до Америки 1913 р. Спочатку жив у Балтіморі, де укінчив теольоґічний виділ і став духовним. Лікарі порадили йому виїхати до Каліфорнії, щоб ратував своє здоровля. Прибув до Ло Енджелсів 1929 р. а в рік пізніше при помочі пані Качмарської основав товариство, яке носило назву „Ukrainian Russian Civic Center“. Показалось вчасом, що таке получення неможливе без постійних суперечок, тому змінило товариство назву на „Ukrainian Civic Center“. При товаристві був хор, який мав 36 добрих співаків, а цим хором управляв О. Р. Качмарський. По однім прилюднім виступі звернув хор на себе увагу американської преси, та при цім зацікавив також одну фільмову компанію, але на жаль о. Качмарський не вихіснував цієї нагоди. Товариство містилось при 358 S. Boyle Ave., а 1932 р. перетворилось воно на „Український Клюб“, який ще дотепер істнує.

Під цю пору можна тут начислити яких сто українських родин. Майже всі позаїздили сюди із Канади та інших міст Америки. Українську церкву не легко збудувати, бо українці поділені на дві групи: большевики і націоналісти. Сказано мені, що большевиків можна начислити на 15 родин. Українці ходять до російських православних церков, яких тут є дві. Боляче відчувають тут брак української школи, де діти моглиб учитись по українськи читати й писати. Більша частина українських дітей не знає вже мови своїх родичів. Женяться в молодім віці здебільша не з українцями. Українці не мешкають разом в одній окодиці, але порозкидані по великім просторі міста, відповідно до того, як мають роботу. Мала горстка топиться в цей спосіб у мільоновім місті. Наперекір цьому всьому є гарні приклади, як треба виховувати дітей, щоб вміли по англійськи і навчились ще другої мови, мови своїх батьків. Діти Ногаша, Вавричука, Мартинова Івана і Василя говорять по українськи дуже добре.

Пані Анастазія родом Гулей, заміжня Мордус, 2361 W. Avenue 31., прибула до Америки 1926 р. з Вінніпеґу. До Вінніпеґу (в Канаді) приїхала із Базару (Галичина) 1913 р. У Вінніпезі брала живу участь у товариствах як „Бандурист“, „Аматорський Кружок“, „Жіноче Т-во ім. св. Ольги“, „Червоний Хрест“. Коли основано „Бурсу ім. Митр. Андрея Шептицького“ позичила вона 1917 р. тисячу долярів на уладження цього дому. 1921 р. позичила „Інститутові Просвіта“ також тисячу долярів. З Канади виїхала до Америки і вийшла заміж за Петра Адама Мордуса, литовця, який завсіди був і є великим прихильником українців. Від 1928 р. осіла панство Мордуси в Ло Енджелсі де ведуть крамницю з харчами, належали до українських товариств, жертвували датки на українські цілі і на українських вязнів.

Коли одного разу відвідував я панство Івана Мартиновів, застав я там паню Настю Гойса-Боднар, яка приїхала із Мек-Кіс-Раксу (з Пенсильванії) у відвідини своєї доньки. Вона казала про себе так: „Я — русначка, маю 66 років, приїхала я до Америки 1898 р., 44 літ тому. Мешкала я спершу в Ню-Йорку, відтак віддалася і перейшла жити до Мек-Кіс-Раксу, в Пенсильванії, де виховала я пятеро дітей і де мій чоловік помер. Досі мої діти говорять по руснацьки. Я походжу із села Приблизів, повіт Сянік, у Галичині. Коли я їхала до Америки, то із нашого села вже багато людей верталося по другий раз до Приблизова з Америки. Перший чоловік з нашого села поїхав до Америки десять літ передімною. Цілих моїх сорок чотири роки в Америці я святкувала наш Великдень і Різдво таксамо, як це робиться у старім краю. На Різдво варила я на Святий Вечір капусту, горох, рибу, пироги і крупи, а вечерю у нас зачинають зубцем чіснику, а не кутею. Америку я люблю, однак хотіла би я вмерти на рідній землі і бути там похованою“.

Живуть українці також по малих містечках некадеко до Енджелсу. В Сан Дієго живе Олександер Наземич, у Санта Фе живе місс Делля Гринь з мамою, в Помоні живе Роман Пекар і Теодор Луців із женою, в Онтаріо живе місс Р. Козуб, у Монровії живе Іван Спрат із родиною, в Гленджейлі живе Василь Мартинів з родиною, у Норт-Голівуді живе Малиновський, у Санта Барбарі живе пані Львов донька Марковича, українського письменника, у Пассадені живе Іван Петрушевич, що колись жив у Львові, опісля у Вінніпезі та Льондоні. Тепер працює тут у Каліфорнії.

(Далі буде.)

З ПРИРОДИ І ЖИТТЯ.

Мелянхолія і ніж.

Умові недуги нелегко лікувати, деякі з них зовсім невилічні. І не диво, що кожну нову лікувальну методу тих найтяжчих і найприкріших недуг витають з надією і зацікавленням.

ПСИХО-ХІРУРГІЯ.

Так названо нову методу операційного лікування деяких умових недуг з групи т. зв. психоз. Належать сюди такі недуги, при яких нема більшого духового розладдя, нема змін анатомічних в нервових клітинах, тільки клітини мізкової кори є неправильно получені поміж собою.

Процес думання є подібний до телефонічної централі, де поміж поодинокими апаратами може бути ціла маса сполук дротами; таксамо є і в мізку. Поодинокі клітини є получені нервовими волокнами з другими і на витворення одного поняття чи речення працює цілий ряд клітин. Співпраця між ними йде дорогою нервових волокон, немов по дротах телефонічної сітки. У нормальних людей клітини повязані зі собою в певний більш-менш пересічний спосіб, а вислідом того є відповідний спосіб думання. Ті сполуки між нервовими клітинами є для т. зв. нормальних людей подібні, бо і виховання загалу людей від дитинства до старости відбувається загально для всіх принятими і визначеними методами — педаґоґії, моралі, законодавства.

У деяких психозах між клітинами появляються нові хоробливі сполуки, тому у висліді їх появляється у хорих нельоґічний (для нас), спосіб думання, всякі уявлені образи (переслідування, жаху тощо), без причин до того. Клясичним прикладом такої психози є мелянхолія т. зв. жахова, коли хорій людині жах не дає спокою; все видається їй страшне, загрозливе, все чигає на неї, переслідує її тощо.

ОСІДОК НЕДУГИ В МІЗКУ.

Багато психоз поміщується в чоловій частині мізку. Чолові частини обидвох півкуль мізку є получені зі собою цілою масою нервових волокон, що для голого ока представляється як біла субстанція. Тими волокнами в недузі мають переходити всякі хоробливі та нельоґічні сполуки вражінь і почувань, такі характеристичні для психоз. Автор методи, Моніц, пропонує нищити ті шляхи в чолових частинах мізку. Він впроваджує спеціяльний ніж т. зв. левкотом до чолової частини мізку і перетинає у кількох місцях дороги тих нервових волокон, по яких літають хоробливо-блудні образи уяви. Автор каже, що при помочі такої методи вдалось йому поправити стан хорих, а навіть їх вилікувати. Головно добрі вислідй має давати ця метода в жаховій мелянхолії і в деяких формах розладдя особовости (схизофренії).

Та метода вказала нову дорогу до лікування умових недуг і впровадила вперше до лікування душевних захорінь — ніж. Б. Г-й.

———o———

Різьба в людськім тілі.

ЧУДА ПЛЯСТИЧНОЇ ХІРУРҐІЇ.

Одною з наймолодших медичних наук є т. зв. плястична хірургія. Вона хоча наймолодша з усіх галузей хірургії, розвивається дуже скоро і дійшла вже до високого розвою. Частиною її є т. зв. косметична хірургія, що має на меті зміняти форми частин тіла, н. пр. носа, уст тощо.

Плястична хірургія обіймає більші та трудніші операції н. пр. коли на місце цілком знищеного нещасливим випадком лиця витворюють зовсім нову маску, вставляють штучну щоку, покривають її мясом та шкірою і зміняють вигляд так, що пацієнт сам себе не може пізнати. Тимто й називають плястичну хірургію „різьбою в людськім тілі."

КОМУ ТРЕБА ТІЛОПЛЯСТИКИ?

Найбільший процент пацієнтів, що піддається плястичним операціям творять не, як би можна сподіватись, жінки, а мужчини, головно працівники з ріжних ділянок промислу, що потерпіли на тілі підчас нещасливих випадків у фабриках та копальнях. Найбільше є важких попарень лиця, як це трапляється у хемічних фабриках. Знищену шкіру лиця усувають, а нагі місця покривають цілком новою шкірою, яку витинають з плечей або грудей пацієнта, бо, як це виказали численні досліди, найліпше приймається шкіра даної людини.

НОСИ ДО ВИБОРУ.

Велитенська частина косметично-плястичних операцій — це операції на носах. Їх тепер переводять тисячами. Можна уформувати гарний ніс, навіть коли є зовсім знищена кістяна насада носа. У таких випадках вставляють нову кістку, яку витинають нпр. зі стегна. Можна теж ніс зменшити або збільшити, а ціла така операція не тріває й години і не лишає ніяких близн. Пацієнт, що має негарний ніс, може вибрати собі який хоче римський, грецький, орлиний, малий, задертий та ін.

МОЖЛИВОСТИ ПЛЯСТИЧНОЇ ХІРУРҐІЇ.

Косметично-плястична хірургія має дуже великі можливости і певну будуччину, бо вона дуже потрібна в щоденному практичному житті. Лікарі кажуть, що вже незадовго можна буде навіть перещіплювати нерви. Таким робом можна буде лікувати нпр. параліж лиця, спричинення звиродніння нервів даної частини лиця. Хірургія нотує вже такі вдатні випадки, коли перещіплений з ноги нерв по деякім часі принявся і виповнював свої функції. Ґадають, що можна буде перещіплювати свіжі руки і ноги трупів, свіжо померлих, на місце ампутованих. Таксамо можна буде вставляти цілі чужі частини ока. Зрештою вже такі операції і були виконані нпр. перещіплення роґівки з мерця на місце схорілої роґівки пацієнта у Швайцарії, як про це свого часу повідомляло „Діло".

Тепер живе в Англії 12 хірургів-плястиків; в Америці їх є коло 50. Вони мають коло себе багато учеників-асистентів, що рознесуть усюди ту нову галузь незнаної штуки на добро калік і оспоганених нещасливими випадками людей.

Скарби в яйці.

До найліпших складників людської поживи належить яйце. Воно містить майже в ідеальній формі віджвні складники, подібно як їх має молоко. Останніми часами в усіх краях ведуть завзяту пропаґанду, щоб їсти більше яєць, головно серед молоді. Найважнішими складниками свіжого яйця є білок і товщ, що виступають в яйці у легкостравній формі. Крім того в яйці багато потрібних організмові мінеральних солей та вітамін, головно А, Д, Е, Г, які мають значіння головно для росту молодого організму і відновл тканок. Своїми складниками (нпр. лецитина) впливають яйця добре на працю мязів, мізку і нервів. З тих причин яйця є доброю і високовартною поживою для тих, що важко працюють умово та фізично, для спортовців і т. п. Врешті поручають їх для виздоровленців та осіб із вражливим кормовим проводом.

Важне в яйці є те, що воно дуже чисте, якби стерилізоване природно. Шкаралупка хоронить яйце від зверхнього занечищення і бактерій, тимто свіже яйце є абсолютно чисте. Зчасом і крізь поровату шкаралупку яйця проникає всяка нечисть і тому воно псується.

Найвищу віджвну вартість мають яйця з чистою шкаралупкою, небрудні і непокриті навозом. Ясно, що чим вони свіжіші, тим ліпші. Зате брудні, старі і ушкоджені частинно всередині яйця — безумовно шкідливі і тому треба їх оминати.

З огляду на свої вартости яйце повинно входити якнайбільше в склад нашої поживи, а головно у склад поживи дітей, що ростуть і розвиваються. Віджвна вартість одного яйця відповідає 100 цм³ жіночого молока.

———o———

ШТУЧНЕ ЖИТТЯ РОСЛИННИХ ТКАНОК.

Вже віддавна вчені можуть удержати при житті поодинокі, відлучені від організму звіряти — ткані, нпр. серце може жити місяцями, а то й роками, коли його тримати у т. зв. фізіольоґічній рідині, себто розчині солей і цукру, що складом подібний до крови, у температурі тіла даного звіряти чи людини, та перепускати крізь ту рідину кисень.

Зате штучна культура рослинних тканок вдавалася лише на короткий час, найбільше до 5 місяців.

Тому природники звернули увагу на незвичайний осяг американського природника Уайта, який утримує вже довгий час при житті кінці корінців помідорів. Ці ростинні тканки він держав у розчині солей, цукру і дріжджів. Вони жили більше як рік і розвинулися незвичайно, бо на 5 мм. довгі корінці виросли на 43 цм., а мікроскоп виказав поділ клітин і численний приріст.

З таємниць людського орґанізму.

— Як високо стояло лікарське знання в Єгипті фараонів, свідчить т. зв. папірус Еберса. На ньому є багато лікарських рецепт; вони зовсім пригадують нинішні рецепти, бо на них подано докладно розмір ліку, кілько, як часто треба заживати.

*

— Щоб не утопитись...

1. Треба вважати, щоб не плавати з повним шлунком; зате можна підчас купелі чи побуту на пляжі дещо перекусити.

2. Заки ввійдемо у воду, треба охолонути, а не йти у воду з розгорілою шкірою.

3. Люди хорі на вуха мусять їх затикати ватою, головно (конечно!) ті, що мають передіравлену ушну болону.

4. Слабі пливаки і люди із слабим серцем не повинні датися намовити на глибоку воду чи за довгу на їх сили чи вправу трасу.

Коли придержуватись тих приписів, то напевно зменшиться число утоплених, число на жаль, у нас ще шороку досить високе.

*

Наше ухо чує найнижчі тони, що мають 16, а найвищі 16.384 тремтінь у повітрі на секунду.

*

Коли при кімнатній теплоті 15° С людина з нагим тілом тратить якусь кількість тепла, означену 100, то убрана у вовняну сорочку лише 73 одиниці тепла; коли має одну сорочку вовняну та одну льняну 60; людина убрана в дві сорочки, штани, камізельку та плащ лише 33.

*

Впорскування морфіни, щоб утишити біль та перебороти безсонність, впровадив перший англійський лікар Вут у 1857 р. Таким чином морфіна святкує цього року 80-ліття своєї появи в лічництві.

*

Перші заведення для божевільних в Німеччині повстали в р. 1811 в Зонненштайні, а в 1815 в Зіґбурґу.

*

Загально знаний і популярний „Червоний Хрест" у деяких краях не має за свою відзнаку хреста. В Туреччині замість червоного хреста відзнакою цієї інституції є червоний півмісяць на білому полі, у персів — червоний лев, а в китайців — червоний дракон.

*

Німецька статистика подає, що яких 66⅔% усіх пістряків (рака) — це пістряк шлунка.

*

Жиди нездужають більше на звапнення кровоносних судин, ніж нежиди.

*

У людській крови маємо червоні тільця крови і білі. Відношення червоних до білих є як 1:500—600.

*

Тіло людини є збудоване з яких 400 біліонів клітин. Кожна клітина це мала бриляка білковини.

*

Медицина стала соціяльною наукою; найважнішою її галузю стала ґіґієна, що має дбати про здоровля народу, а вслід за тим і про його розвиток.

Фільмова сторінка.

Чого фільмові актори не люблять у жінок?

Влізливі американські репортери переводили вже з фільмовими акторами найріжнороднїші анкети. Ми довідувалися, який смак акторів під оглядом літературним, еротичним та кулінарним. (Воллес Бірі пропадає за гуморесками Марка Твена, Фред Мек Мюррей, особливо займається білявками, а Клерк Гейбл понад усе цінить французьку кухню).

Одна журналістка впала на думку випитати голівудських донжуанів, що вони думають про жінку. Коли хто гадав би, що вони у джентельменському приступі вихваляли під небеса „кращий пол", то цей помилявся би дуже. Навпаки, деякі з них відмітили у жінок безліч лихих прикмет. І так Уілєм Повел сказав, що хоч жінки й дуже потрібні в нашому житті, усеж повинні вони за всяку ціну зберігати у своїй поведінці та вигляді природність, бо в протилежному разі годі з ними витримати. Для цього актора не має нічого жахливішого, як барвлене волосся, або на червоний колір лякеровані нігті, з якими деякі жінки виглядають так, якби щойно власноручно роздерли на шматки ягня. Надмірно вигадлива зачіска теж не приносить жінці особливого чару. На його думку кожна жінка, що має дещо вироблений смак, може й без помочі фризієра уложити собі волосся так, щоб підносило її вроду. Та вже найбільше сердить Повела жіночий дурман, який зветься „дбайливість про лінію". Він особисто воліє навіть таку собі повненьку жінку, як... дошку до прасовання. До тогож жінки, що „відхуджуються" мають ще й ту злу прикмету, що затроюють чоловікові кожний смачний обід, бо вигляд смачних страв, яких їм не вільно їсти, доправаджує тих нещасних голодоморів до істерії й розпуки.

Джордж Рафт мріє про одне: скасувати всі жіночі піжами. Він страшенне не любить жінок у штанах. Яке то нещастя, що жінки не мають змоги видіти на власні очі, як смішно та неестетично виглядають підчас ходу їх „задні околиці", коли вони носять штани!"... Той актор є теж прихильником високих обцасів. Низький обцас, мовляв, опоганює вдячний хід жінки та відбирає приємність танцювати з нею.

Та найгірше виглядає для нього жінка, яка пє. Тоді найбільш чарівне сотворіння в нетверезому стані виглядає огидливо та збуджує в мужчини несмак.

Клерк Гейбл не любить крикливих та „премудрих" жінок. Не значить це, буцім то він визнає тільки несміді гуски; цей актор не може стерпіти, коли жінка пописується своїм знанням та вдає „всезнайку". Найбільше бють по його нервах всілякі жаботи, сорокаті гудзики і серпанки при сукнях. Такий переборщений одяг жінки дуже підважує її природний вигляд та безпосередність. Гейбл виступає проти тих жінок, що показують голі ноги, цураючись панчіх. На його думку нема таких ніг, які малиб делікатну, гарну білу шкіру. А панчохи направду побільшують чар жіночих ніг. Шкода, мовляв, що не видали досі заборони показуватися жінкам із голими ногами поза будуаром та пляжею.

Фредерік Мерч закидає жінкам недостачу дискреції. Він ніяк не може зрозуміти, чому такий собі принагідний знайомий по десяти хвилинах із панею дому має зараз знати, що вона нещаслива в подружжі, що має нестерпні діти, що служба розхухвалена та що має грошеві клопоти.

Слушний закид робить жінкам Роберт Тейльор. Він бачить у них надмірну інтересованість, беручи їм за зле, що вони забагато ваги кладуть на бомбонєри із помадками, коші орхідеї та всілякі інші дарунки. Самі дарунки не доказують ще справжнього кохання! Цей актор шукає за такою жінкою, яка на його пропозицію провести вечір в дансінговому льокалі, відповіла би: „Буде мені незвичайно мило посидіти з вами в мене в хаті та побалакати, попиваючи каву, яку я сама приготую"...

Як бачимо, жінки в опінії фільмових акторів, себто таких, що мають із ними найбільше до діла, виходять гірше як на екрані.

—o—

Джейнет Ґейнор — на інакше.

Хто з відвідувачів кіна на обох півкулях не знає чарівної, премилої, маленької Джейнети Ґейнор, яка у фільмі створила тип безборонної, бідної, переслідуваної долею Попелюшки?! Тепер доходять чутки про різку переміну в житті і грі Ґейнорки і якщо вони правдиві, ледви чи колись ще побачимо її в ролі Попелюшки. Зате можемо бути тимбільше цікаві на її „нову" появу. Її постійним партнером був Чарльс Фарел і — як то часто буває — партнером не лише у фільмі: обоє вони залюбилися та заручилися, але із „реклямових" причин не вільно їм було повінчатися. Врешті Фарел, який не міг довше витримати такої ситуації, покинув Голівуд і виїхав до Австралії. Ґейнор грала дальше і осягнула незабаром вершок слави та успіху. Тимпаче було цілком незрозуміле, чому при її незменшеній популярности, її фільми почали — більш-менше перед двома роками — виказувати чимраз менші доходові цифри. Ґейнор рішила сама прослідити цю справу — і прослідила її. Показалося, що пущено в рух цілу інтригу: фірма, де вона працювала і з якою була контрактом звязана ще на довгий час, переорганізовувалася і переходила в руки власників, яким з ріжних міркувань залежало на тому, щоб розвязати контракт з давніми артистами. Першою жертвою тої махінації мала впасти Ґейнор: її фільми почали навмисне висвітлювати в подвійних програмах, через що при загальному касовому обрахунку на них припадав тільки невеликий відсоток прибутку, а це давало змогу фірмі розвязати невигідний контракт. Коли Ґейнор відкрила цю цілу змову була вона вже така виснажена фізично та нервово, що не мала сили почнати боротьби з фірмою, дарма що булаб її мабуть виграла. Вона відсунулася від фільмової діяльности. На її місці зійшла нова зірка, яка перейняла її тип — Сімона Сімон.

Та виліковавши свої нерви, Ґейнор почала добиватись своїх прав — та цілком в інший спосіб, як можна було сподіватися. Вона оголосила, що її роками примушували грати ролі Попелюшок, які публиці надоїли та в яких вона сама не почувалася добре, бо її „спеціяльність", це... вампи!.. Другим її кроком була зверхня переміна: вона, яка досі жила досить скромно, в домашньому затишші, почала раптом вести в Голівуді життя справжнього вампа. Одягнена в найбільш екстраваґантні париські туалети, вона стала осередком усіх голівудських забав...

Все те переконало продуцентів і невдовзі Сельзнік підписав з Ґейнор новий контракт та призначив їй в найближчій фільмі ролю, яку вона вважала найбільш „своєю": ролю вампа... Цікаве й те, що саме при праці над цією фільмою „новою" Ґейнор, вона познайомилася з режисером Біл Вельманом, який незабаром має вирежисерувати їх приватне життя: бо вже незабаром міс Ґейнор має стати містрес Вельман...

ОДИССЕЯ ЛЮБОВИ.

В останніх місяцях відбулися у столиці фільмового промислу Голівуді, три вінчання, які звернули увагу цілої Америки. Три популярні, всім відомі фільмові зірки: Жанета Мек-Доналд, Мері Пікфоорд та Джейн Лянґ пішли за голосом серця та ущасливили своїх вибраних рукою та міліонами... Найромантичнішою була історія Джейни Лянґ. Багатий італієць Віктор Орсатті закохався в цій фільмовій зірці, побачивши її фільму. Всякого роду перешкоди не дали йому змоги поїхати до Голівуду та познайомитись зі своїм ідеалом особисто. Коли він врешті міг здійснити цю подорож та приїхав до столиці фільми, тоді довідався, що Джейн Лянґ находиться власне на турне, підчас якого вона мусіла виступати, чи пак бути присутною на висвітлюванню якоїсь її фільми в ряді міст. Недовго думаючи, Орсатті пустився за нею в дорогу. Та не мав щастя: куди не приїхав, довідувався, що Джейн Лянґ власне звідтіль виїхала... І ось, коли він уже хотів залишити всю дальшу Одиссею, познайомився у поїзді з молодою бльондинкою, яка дивчому нагадувала йому його ідеал. В розмові Орсатті не довідався імени гарної незнайомої; щойно, коли він висів на тій самій стації, що й вона і був свідком ентузіястичної зустрічі незнайомої місцевими кіноманами, тоді щойно він переконався, що нарешті найшов „свою" Джейн Лянґ — дарма що у фільмі вона йому видавалася зовсім іншою, як в дійсності. Але захоплення Орсатія живим моделем було неменше, як фотографія на фільмовому екрані: він проводив Джейн Лянґ до кінця турне — вже як щасливий наречений — а повернувшися до Голівуду звінчався з нею. На весіллі були присутні майже всі „величности" Голівуду, зазначуючи в той спосіб свої симпатії для романтичної пари. Всі вони провели новоженців на корабель, яким Віктор і Джейн Орсатті поїхали в пошлюбну подорож до Гонолюлю.

—o—

Фільми продукції „Саша-Тобіс" у новому сезоні

Велике німецько-австрійське фільмове підприємство „Саша-Тобіс" заповідає на новий сезон (1937—38) низку нових і мабуть цікавих фільм. Отже в першу чергу йде фільма „Алярм у Пекіні" — дуже актуальна з огляду на нинішню політичну ситуацію на Далекому Сході, — далі дві фільми з давно небаченим Емілем Янінґсом у головних ролях, врешті „Його друга дружина" з Вілі Форстом. З комедієвих фільм „Саша-Тобіс" побачимо м. ін. „Жінка — моя доля", „Пригода у Варшаві", „Колись тобі сподобаюся", „Нічого мені не обіцюй" з Люізою Ульріх, „Велика й мала любов" з Ренатою Мілер, „Голос з етеру". З сензаційних фільм найцікавішими будуть дві фільми режисерії Ріхарда Айхберга: „Тигр з Ешнапур" і „Індійський гробовець". Обі ці фільми накручуватимуть в Індіях. До тої самої-ж серії фільм належить „шпигунська" фільма „Запечатаний приказ", циркові фільми „Манежа" і „Мандрівний табор". Також обі фільми з останньої Олімпіяди, які накручувала Лені Ріфеншталь — „Свята Олімпія" і „Вічний вогонь" — покаже фірма „Саша-Тобіс". На окрему увагу заслуговують фільми з Кепурою і Мартою Еґґерт: „Чар богеми" і „Країна усмішки" та велика ревіова фільма „Блестять зорі", де — епізодично — виступають усі без винятку зірки згаданої фірми.

Режисерами названих фільм будуть Вілі Форст, Ганс Церлет, Ґустав Ґріндґенс, Геза фон Больвварі, Карміне Ґальоне, Жак Фейдер, Ріхард Айхберґ і Карль Фреліх. Поміж головними виконавцями находяться: Бріґіта Горней, Ґустав Фреліх, Анні Ондра, Ґеорґ Александер, Павль Гербіґер, Ліза Барова, Ґустав Дісль, Сібіля Шміц, Генні Портен, Альберт Шенгальс, Іван Петрович, Павль Кемп, і ін.

* * *

Сесіль де Міль, знаменитий голівудський режисер накручує тепер свою 64-ту фільму. Видавцям, які постійно намовляють його написати спомини і автобіографію, він заявляє, що зробить це аж після своєї 100-ої фільми.

* * *

Для голівудської фільми „Великий Гаррік" треба було замовити в Европі 300 перук потрібних у фільмі, тому, що американські жінки не продають свого волосся і в Америці не можна було зробити такої скількости перук.

* * *

Німецький режисер Ріхард Освальд почне у вересні в Парижі накручувати нову версію фільми „Хуртовина над Азією", яка в свому часі мала великий успіх, як німа фільма совітської продукції з В. Інкіжіновим у гол. ролі.

* * *

„Фокс" приступив до праці над величавою фільмою „Стенлі і Лівінґстон", якої темою є знаменита експедиція Стенлія в Центр. Африку, де він найшов над озером Танґанайка загубленого Лівінґстона.

* * *

У фільмі „Життя трибуна" вперше побачимо льондонську оперу Ковент Гарден.

* * *

Нансі Кероль вернулася до фільмової діяльности і бере участь у фільмі „Мученик", де її партнером буде Леслі Говард.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Сагара проковтує Африку.

Африка стануля тепер перед таким самим маревом, як Злучені Держави. Ерозія загрожує їй до тієї міри, що Африка може згодом перемінитися в один велитенський пустар.

Цією проблемою цікавиться особливо Англія, найбільше заінтересована своїми кольоніями в полудневій Африці. Експерти поважно призадумуються над тою справою, яким би то чудом врятувати, чи пак стримати постепенне поширювання Сагари і врятувати таким чином у майбутнім істнування міліонів людей, врятувати африканський звіринний світ перед загибіллю. Вже Пліній писав на підставі оповідань ріжних римських подорожників, що давня Картагена була незвичайно врожайним краєм. Полудневий Судан покритий був густими лісами аж до околиць нинішнього Хартуму. Щож залишилося з тих колись незвичайно врожайних і лісистих околиць?

Нічого, як тільки голі, неврожайні пустарі, здебільша зовсім незамешкалі. Одначе Сагара дальше поширюється, її гарячі піски постійно зростають. Обчислюють, що Сагара поширилася за останніх три роки в нинішніх західно-африканських кольоніях Франції і в півн. Нігерії, загарбуючи по одному кільометрові врожайної території річно.

Того жахливого спустошення, яке поширює Сагара, не всилі спинити рука людини. Найважнішим завданням, щоб спинити дальший зріст Сагари — це забезпечити ліси і ростню від дальшого винищування. Якщо врожайні верстви полишені на ласку вітрів і води щезнуть, тоді не буде вже ніякого ратунку. Прийде ще мабуть день, в якому поважатимуть память мухи тсе-тсе, якої тепер всі лякаються: люди і звіряга. Бо ця небезпечна муха рятує поневолі загрожені околиці, не допускаючи туди ні людей, ні звірят. Таким чином худоба не винищує величезних просторів покритих травою і руїнницькою інтенсивною культивізацією краю.

РІКИ ВИСИХАЮТЬ.

У краю Басуто основали окремий фонд, щоб боротися із загрозою повного висушення рік. Бо там, де колись плила величезна ріка, тепер пливе малий потік, який може в кожній хвилині зовсім висохнути. Така сама ситуація в Уґанді. Теж і в Танґанайці, особливо в околиці Кіліманджаро ця справа незвичайно загострилася.

Усі ті околиці, що їх заселювали люди систематично за останні століття винищуються. Бо вируб лісів на те, щоб поширити пасовиська для худоби дає тепер необчислені наслідки. У Кенії начислюють більше, як 250.000 штук худоби на просторі, який не може в нормальних умовинах виживити більше худоби, як 20.000 штук. У багатьох околицях трава вже зовсім винищена, ґрунт столочений, так, що жахлива ерозія почала свій руїнницький похід без ніяких перепон.

АФРИКАНСЬКІ КОЗИ.

Та шкоди, що їх пакостять корови чи інша худоба зовсім маловажні в порівнанні зі шкодами, що їх накоюють африканські кози. Вони зїдають не тільки траву, але пожирають теж корінці, обгризають кору, обсмикують кущі. Скількість кіз постійно збільшується, тимбільше, що їх не жертвують уже тепер, так як колись богам. Якщо африканські кози булиб вартісні під господарським оглядом, тоді ще можна булоб дати собі раду з тими шкідниками, але тубільці не тримають кіз для молока. Вони їдять тільки дуже рідко їх мясо. Одначе навіть найбільше інтенсивна пропаґанда невсилі викорінити з тамошніх мешканців дивного замилування до кіз.

Чоловік, що бачив смерть.

Людське життя повне незбагнутих таємниць, що в них просто не хочеться іноді вірити, таких несамовитих, жахливо дивних... Чи не намагалися пояснювати люди ріжні несамовиті явища, даремні були всі зусилля. Залишалися тільки здогади, до правди важко було дійти.

Багато ріжних здогадів насували людям дивні прикмети, що ними могли іноді почванитися деякі мешканці Північної Шотляндії і Північної Німеччини. Там закорінилося глибоко вірування, що людина може відчути свою долю, прочути свою смерть. Ці дивні вірування, чи забобони мали своє оправдання. Справді траплялися люди, що мали якісь дивні та несамовиті прикмети, що від них людям моторошно ставало, волосся підносилося на голові. Найславнішим та найдивнішим „віщуном" усіх часів був якийсь український аристократ граф Стахович, якого дивні й несамовиті прикмети — бачити будучність — ще й досі хвилюють людей та привеволюють до поважної застанови ріжних учених.

Візії старости.

Стахович був незвичайно дивною людиною, наскрізь замкненою в собі, хмарною і повною від найранішої молодости важкої меляхолії. Вже змалку відкрив він у собі якусь дивну прикмету: слідкував за кінцем ріжних предметів, бачив усе молоде й життєрадісне в майбутній старости й немочі. Коли Стахович дійшов до віку, в якому всі молоді люди пишуть любовні вірші до дівчат, почав він розвивати в собі чимраз більше свої несамовиті прикмети і залюбки приглядався молодим людям, щоб вичитати з їх лиць, яка буде їхня старість. Він бачив, як молоді лиця старіються, морщаться та як пригасає блеск їх очей.

Ця дивна прикмета спричинила йому нераз клопоти, бо іноді опинювався він у неконче приємних ситуаціях, які виривали проти його волі.

Молодість назначена смертю.

Тільки на двох людях не міг молодий Стахович випробувати своїх прикмет. Ніяким чудом не міг він побачити їх старости. Він любився потайки в товаришці своєї сестри і не міг собі рішуче уявити її старою. „Інше" лице не хотіло зявлятися. Він бачив лише бліде лице зі замкненими очима, що навіть у тому дивному непорушному стані не затратило свого виглядy чарівної краси. Таке саме враження мав Стахович, коли обсервував лице свого брата Олексія. Він ломив собі голову над причиною того дивного явища, одначе не міг собі його пояснити. Та небавом сама доля вияснила йому причину того явища. Підчас одної прогульки втопилася кохана дівчина та його брат в озері. Їх лиця виглядали тоді так саміськo, як передтим, значить те, що Стахович бачив, було привидом смерти.

Даремна втеча.

Ця пригода потрясла сильно молодим чоловіком. Він важко занедужав і тільки збірні зусилля кількох лікарів вирвали його смерти з обіймів. Коли по видужанні станув Стахович перед дзеркалом — злякався сам свого власного вигляду. Його лице було назначене смертю. Він зрозумів, що йому не лишається вже довге життя й намагався ріжними розвагами відсунути від себе марево смерти, дарма, жахливе марево не покидало його ні на крок. Він не міг звільнитися від того, щоб не бачити на лицях ріжних знайомих людей виписану їх долю.

Підчас одної подорожі до Парижа, до переділу, в якім їхав Стахович, увійшов молодий кондуктор, щоб перетяти білети. В одному менті Стахович глипнув на лице кондуктора і здеревів. У наглім приплеві візіонерства побачив на чолі кондуктора довгий червоний слід рани. В найближчих годинах не трапилося нічого надзвичайного. Кондуктор говорив на кожній стації з урядовцями і вскакував відтак до поїзду, який рушав із місця. Підчас виїзду поїзду зі стації Сан Кентен почув раптом Стахович нечайний крик. За хвилину зпід коліс витягнули залізничники покровавленого кондуктора, який ускакуючи до поїзду попав під колеса і згинув на місці.

Невмолима доля.

Чимраз гостріше, чимраз виразніше виступали ці несамовиті прикмети Стаховича. Підчас одного побуту у Швайцарії зголосився до нього один знайомий та попросив Стаховича на свідка у двобою. Погляд візіонера впав із якоюсь невиясненою магнетичною силою на лице знайомого. Стахович раптом поблід і придавленим голосом заявив знайомому:

— Прошу вас дуже, полагодьте всі ваші найважніші справи! Мушу вам заявити, що моє прочуття мені каже, що вам не довго вже жити. Молодому загорільцеві відлетіла негайно охота до двобою. Він чував неодно про несамовиті прикмети Стаховича, тому не побоявшися навіть пятна нечести, що впало на його плечі, виїхав швидко до Англії. В каналі Ля Манш заскочила корабель буря і в одному менті нагальна хвиля змила молодого аристократа із чердака в море. Перед смертю таки не втік.

У Швайцарії трапилася Стаховичові ще інша несамовита пригода: Підчас прогульки на один із шпилів прийшов молодий провідник, який мав повести прогульковців у гори. Граф Стахович відрадив провідникові ведення тієї прогульки, прочуваючи смерть провідника. І справді провідник послухав ради візіонера й залишився вдома. Того самого дня, коли він мав піти на прогульку, йшов провідник нічого не прочуваючи пасовиськом. Раптом напав на нього розюшений бик і заколов бідолаху рогами на смерть.

ЯК ЖИВЕ ҐАНДІ.

Жінка відомого віденського письменника Філєт-Міллера, автора цінних книжок про проблеми культури, вибралася в подорож до Індії. Приїхавши туди, вона вважала за свій обовязок відвідати Ґандія — найбільше впливову людину цієї велитенської країни. Ґанді, як відомо, не займає ніякого становища; він не є навіть членом індійського парляменту, сам виступає прилюдно рідко, а проте його авторитет безмежний.

Ліпянка без крісла.

Ґанді живе від трьох років у глухому селі Саєс Гаон. Рідко коли людина із таким суспільним впливом жила так скромно, як він. Село складається з ліпянок без типів; їх тут небагато; в одній, що нічим не ріжниться від інших, живе індійський пророк. Маґатма Ґанді має одну кімнату. Входите — він сидить на долівці і диктує щось якійсь дівчині. На одній полиці стоять книжки і папери на висоті руки Ґандія. Це і вся обстанова його хати. Коли входить европейська гостя, він витає її теплим голосом і щиро запрошує сідати — коло себе. Аж за хвилину пригадує собі европейську звичку і шукає за кріслом — надаремне. Коли гостя сіла на землі поруч нього, він починає щиру і просту розмову, наче з давно знайомою дитиною. Численні знимки не передають вірного образу Ґандія; його лиса голова та гострий профіль не є такі характеристичні, як його очі, повні глибокого, живого погляду і його природна поведінка. Ґанді незвичайно ніжний і бадьорий. Його ніжне тіло кавового кольору прикрите льняною веретою „кадаром". Він володіє прегарно англійською мовою і вмік висловлювати свої думки як досвідчений промовець, без найменшої штучности.

Аристократка, що покинула світ для Ґандія.

В одній із сусідніх ліпянок живе англійська аристократка Місс Слейд, що посвятила своє життя для служби індійському провідникові. Вона прочитала деякі його книжки і відчула потребу жити якнайближче біля нього. Спосіб її життя та одяг якнайскромніша, наче у найбідніших селян. Ґанді та його учні сплять цілий рік надворі, на землі подвіря, підкладаючи під себе тільки тоненьку рогожу та вовняну габу. Вони обмежують свої потреби до якнайменших вимог і кладуть в основу цих вимог боротьбу з усякими пристрастями та нахилами. Одною з найстрогіших шкіл боротьби із пристрастями вважає Ґанді — подружжя. Він не уявляє собі здорової суспільности, в якій можнаб потурати подружній зраді. Це мабуть єдина суспільна кара, на яку він погоджується, бо зрештою він вірить у те, що може істнувати держава без кари. У всіх релігійних питаннях Ґанді дуже виrозумілий; він знає добре ріжні релігії і шанує їх.

Розпорядок про прикордонну полосу

ОБОВЯЗУВАТИМЕ АЖ ВІД 1. ЖОВТНЯ Ц. Р.

Речинець, в якому мав обовязувати розпорядок станиславівського воєводи про обмеження у прикордонній полосі продовжили. Ці обмеження обовязуватимуть щойно від 1. жовтня ц. р. до кінця 1938 р.

—o—

Летунські бої в Китаю.

Минулого вівтірка японські летуни збомбардували з успіхом китайські летовища в Пенфу і Гуїн. Вони знищили 4 китайські літаки. Також на летовищі Гайнінґ знищили японці 4 важкі бомбові літаки і 2 ганґари.

У шангайській окрузі зазнали китайці таких важких невдач, що імовірно 87 і 88 дивізію заступлять 57, 58 і 60 дивізія піхоти.

5.000 УБИТИХ ЯПОНЦІВ.

Головна кватира маршала Чан-Кай-Шека повідомляє, що у боях під Нанкав китайські війська перемогли. Японці втратили 5.000 поляглих. Китайці тільки 1.500.

УБИВАЮТЬ ЯПОНЦІВ.

Японська адміраліція повідомляє, що підчас боїв у Шангаї 15. і 16. ц. м. згинуло 10 японських моряків.

Китайська юрба вбила у французькій концесії Шангаю японця. Іншого японського громадянина важко ранили. Також у міжнародній концесії Шангаю вбили китайці одного японця.

КИТАЙСЬКА ПОЛІЦІЯ ВІДСТУПИЛА З ОДНОЇ ДІЛЬНИЦІ.

Китайська поліція покинула дільницю Шангаю Янтсе-по без порозуміння з японцями. Тому японці заповідають, що введуть свої війська до тієї дільниці, щоб зберігати майно та життя не тільки японських громадян, але також американських і англійських інтересів.

ПІВНІЧНИЙ ДВІРЕЦЬ У ШАНГАЮ ЗНИЩЕНИЙ.

Японські летуни знову бомбардували північний двірець, який у наслідок безупинного бомбардування майже зовсім знищений.

МОНАХИНІ НЕ ХОЧУТЬ ПОКИНУТИ ШПИТАЛЯ.

У дільниці Янтсе-по впало важке артилерійське стрільно на шпиталь Сакракерок, на якому повівав французький прапор. Французькі монахині відмовились від евакуації шпиталя, в якім доглядають вони 300 цивільних ранених китайців. Вони заявили, що воліють радше згинути, ніж покинути своє становище.

КИТАЙЦІ ЗАТОПИЛИ 5 КОРАБЛІВ.

Райтер повідомляє, що китайці затопили ще 5 кораблів у Шангаю. Це „Ракуйомару" містоти 5.400 тон, „Наніомару" містоти 3.600 тон і „Копомару" — 5.400 тон. Інших назв кореспондент Райтера не подає. Затопленням тих кораблів китайці заблькували вхід до Ванпу на лінії французької концесії.

Ще про язву ґусениць і як з нею боротися?

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

Львів 17. серпня 1937.

До Хвальної Редакції „Діла"
у Львові.

В числі 180. Вашого почитного часопису з 17. ц. м. у статті „Як боротися з язвою гусениць?" (голос агронома) подано між іншими порадами в 4. точці: щоб на капусту з гусільницями випускати качки, а в 5. точці: щоб капусту оприскувати париською зеленю.

З першої поради я скористав, випустив зовсім здорові качки на грядку, а вислід був такий, що вісім качок того самого дня **серед тяжких мук вигинуло.**

Почуваюся до обовязку перед цим способом нищення гусениць перестерегти.

Щодо другого способу, то звертаю увагу, що париська зелень є сильною отрутою. Не всі про це знають. Якби так господар рано скропив капусту цим засобом, а господиня опісля несвідомо вжила тої капусти до кухні — чи з людьми не булоб те саме, що з качками?

З високим поважанням

З. Рутковський.

ВІДПОВІДЬ АГРОНОМА.

Деякі господарі, прочитавши в часописах поради про те, як боротися з білюхами-капустниками, почали нарікати і перестерігати інших проти поданих способів боротьби, а саме:

1. Що качки, випущені на грядки з капустою, гинуть від гусениць, які вони збирали на капусті.

2. Що париська зелень є трійлива і тому небезпечна і для тварин, і для людей.

Щодо качок — то багато господарів, які пускають їх на капусту, кажуть, що їх качкам нічого не сталося від гусениць, які вони збирали на капусті, зате капуста є ціла.

Коли одного господаря, в якого погинули качки, докладніше розпитали про ту справу, то виявилося, що на листя капусти раніш дане було вапно, а потім випущено качки, щоби збирали гусениці. Оже в цьому випадку погинули не від гусениць, а від вапна. Не можна нараз вживати одного і другого.

Що париська зелень є трійлива — кожний повинен знати. Тому зараз по скропленні париською зеленю не можна ніколи пускати качок чи в скорому часі користати з тієї капусти. Позатим усім, коли продають париську зелень, дають пояснення, коли, для чого і як нею користуватись. Тому найкраще буде, коли хто не знає, як користуватись якимсь засобом, наперед розпитати тих, що знають.

Агроном.

У ВІДПОВІДЬ АГРОНОМОВІ.

Львів, 18. серпня 1937.

По розслідженні цілої справи ще раз домиаявляю категорично, що поза гусеницями не було в мене ніякої іншої причини поданого мною випадку, тому мої заміти вповні піддержую.

В моїм урядуванні стрічаюся з селянами. На мої запити щодо нищення гусениць качками дістаю неґативні відповіди, які узасаднює сам факт, що дріб інстинктовно уникає тих гусениць.

Впевняючи, що мені йде про чисто обективну сторону справи, маю честь підписатися

Зенон Рутковський.

З ЛУГОВОГО РУХУ.

ПОВІТОВІ ЛУГОВІ СВЯТА В БРОДАХ, БОРЩЕВІ Й БУЧАЧІ.

День 5. вересня ц. р. буде справжнім днем повітових лугових свят у Галичині. На той день заповіли свої свята три найкращі „Повітові Луги", а саме у Бродах, Борщеві й Бучачі. Приготування до свят, що будуть маніфестацією лугової справности та орґанізованости тих повітів, ідуть повним ходом.

РАЙОНОВЕ ЛУГОВЕ СВЯТО В ПОКРОПИВНІЙ, ПОВ. ТЕРНОПІЛЬ.

Частина Тернопільщини вбік містечка Кізлова належить до найдальших околиць того повіту і — як звичайно — орґанізація в таких закутинах недомагає. З сіл Довжанка, Домаморич і Покропивна працює тільки остання, при чому велику ролю в тій праці має і місцевий, недавно оснований „Луг", що під проводом свого голови, А. Ґураля, має у своїх лавах 97 вправляючих та влаштував 8. ц. м. районове свято лугової молоді.

Хоча три попередні дні аж до півночі з суботи на неділю падав дощ, то прегарна погода в сам день свята стягнула до Покропивної і сусідні „Луги" Тернопільщини — з Кутковець, Воробіївки, Малашовець і Глядок. Заповівся був на свято ще „Луг" із Пронятина але тогож дня він мав своє сумне свято — похорон голови „Лугу".

Свято, на яке прибув голова „Пов. Лугу" з Тернополі проф. Малицький, пос. Болюх та представник ФВ., почалося врочистим богослуженням у місцевій церкві. В ньому взяло участь до 120 луговиків в одностроях та яких 100 луговичок у прегарній нар. ноші. Після богослуження й обідової перерви „Луги" відмашерували на майдан, де голова „Пов. Лугу" проф. Малицький відібрав звіт та виголосив до лугових рядів промову, відмічуючи ролю „Лугів" під сучасну хвилину, їх завдання й звохочуючи їх до дальшої праці.

З черги пішли вправи, до яких стануло 170 луговиків і луговичок. Ішли вони так рівно, справно і здисципліновано, що годі було надивуватись: „Луги" Тернопільщини молоді, а проте працюють над собою — виробляються на щораз кращі. Публика, якої зійшлася з цілої околиці добра тисячка, оплескувала гаряче кожну точку, неодному станули і сльози в очах, коли на закінчення після дефіляди всі чети виструнились і заспівали гимн „Ой, у лузі"...

На закінчення цього врочистого дня відбулася ще народня забава на площі. Нарід довго не розходився, дивуючись луговій праці, Покропивній і молоді тієї околиці та сверджуючи, що такого свята, як оце, та околиця, де лежить Покропивна, давно не бачила.

КІЛЬКО Є ТЕПЕР ЛУГОВИХ ТОВАРИСТВ У КРАЮ?

Лугова Орґанізація переживає тепер дні повного свого росту. Про це найкраще свідчить факт, що трохи не кожного дня реєструє вона в ріжних повітах Галичини нові „Луги" і цифра 809 „Лугів", з якою Головна Старшина прийшла перед цьогорічний Луговий Зїзд, далеко не відповідає сучасному станові Лугової Орґанізації. Дня 15. серпня ц. р. канцелярія „Великого Лугу" зареструвала 832-го „Луга", або іншими словами: від Лугового Зїзду стан орґанізації зріс на 23 нові товариства.

—o—

НОВИНКИ.

— **Специяліст нервових і психічних недуг д-р НАРЦИЗ ЛУКІЯНОВИЧ вернувся** і ординує як давніше від год. 11—12 й від 3—5 попол. у Львові, при вул. Сапіги 6, ч. тел. 114-10.
1439 2—3

— **Д-р О. Лаврівський, Львів, Льва Сапіги 6,** вернувся і приймає в жіночих недугах і поліжництві. 1445 1—2

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського,** Львів, пл. Капітульна 3. І., телефон 254-46.

— **„Дні Полісся".** Подібно як торік, дня 22. ц. м. починається в Пинську польська „реґіональна" імпреза під гаслом „Дні Полісся". У звязку з тим признано 66 прц. знижку на залізничий переїзд і 50 прц. знижку при всіх прогульках у глибину Полісся.

— **Американський губернатор у Львові.** До Львова приїхав губернатор американського стейту Пенсильвенія, Джордж Ерль в товаристві полк. Матера і зложили на цвинтарі оборонців Львова квіти на могилі американських летунів, з яких один був товаришем зброї губернатора.

— **Скандальна цукрова афера.** У Бродах викрили перед кількома тижнями великі зловживання з 10 тисячами кг. бжільного цукру, яких допустився Мих. Вендорф, директор рільничо-торговельної кооперативи „Рольнік". Ця кооператива дістала 10 тисяч кг. бжільного цукру, призначеного до розпродажі за малою заплатою між пасічників. Тимчасом ствержено, що крім 1.000 кг. цукру, які „Рольнік" позичив філії „Сільського Господаря" для своїх членів, ніхто з пасічників того цукру не бачив. Показалось, що Вендорф очищував одержаний цукор від домішок і продавав його масово за добрі гроші людям до консумції. Підчас ревізії у субекта кооперативи „Рольнік", Йосифа Пехоцького знайдено великі запаси того цукру, вже очищеного і призначеного на продаж. Крім того велику скількість бжільного цукру знайшли у Берша Шнайдера, власника фабрики цукорків у Бродах. Наслідком того Вендорфа на днях арештовано. Спершу він боронився тим, що чутку про зловживання бжільним цукром поширюють українці, щоб знищити польську кооперативу. У звязку з його арештуванням кажуть, що крім цукрової афери викрито ще інші зловживання Вендорфа. Махінаціями цього пана, який хотів грати у Бродах ролю великого діяча і старався навіть дістати у свої руки спіртовий монополь,

занялася окрема комісія, виделегована львівською скарбовою палатою до Бродів.

— За авантуру в суспільній обезпечальні. Львівський окружний суд розглядав справу воєнного інваліда Влад. Ружинського, що викликав бучу й образив лікарів суспільної обезпечальні. Ружинського, раненого під Львовом, зле вилічили, а що в загоєних ранах лишилися відломки гранати, він дістав отверті сухоти. Одначе лікарська комісія суспільної обезпечальні, зложена з д-ра Вишинського і д-ра Мішевського, признала його здоровим і здібним до праці. Почувши цю опінію, він кинув на них кріслом з криком: „Голови вам поровбиваю!" Опісля він станув перед іншою комісією, зложеною з чотирьох лікарів і вона признала його нездібним до праці з огляду на давні рани й отверту туберкульозу. Всеж таки за викликання бучі й образу лікарів Ружинського засудили на 6 місяців вязниці з припиненням кари.

— Язва гусениць. Як повідомляє ПАТ, в цілому березівському повіті дається сильно в знаки масова язва гусениць, що нищать на полях і садах ярину та овочі. Шкоди від гусениць дуже значні.

— Женячка і підпал. В Завидовичах городецького повіту згоріла загорода Дмитра Галенича зі збіжем та сіном загальної вартости 3.000 зол. Доходження викрили, що стодолу підпалила Катерина Галенич, щоб недопустити до подружжа доньки Галенича з одним парубком, який обіцяв оженитися з її сестрою. Палійку арештовано.

— Засудили поліцінта. Перед карним судом у Станиславові відповідав б. поліціянт Владислав Русак за видурювання грошей від ріжних осіб, яким обіцював поміч в урядах. Русака засудили на кару безоглядного 2-місячного арешту.

— Львівська хроніка. У головному шпиталю помер передовик державної поліції Станислав Столярж із слідчого виділу, якого перед кількома тижнями переїхало авто на Городецькій вулиці. — У брамі дому при вул. Академічній ч. 28. якийсь молодий мужчина напився отруї в самогубному намірі.

— Краєва хроніка. До головного шпиталю у Львові привезли поліціянта Стан. Шевчука спід Дубна, якого тяжко ранив вистрілом з револьвера у груди Павло Жук, що втік із берестейської вязниці. — У Станиславові 83-літня старушка Анна Ляхота перевернула на себе спіритусову машинку, на якій варила сніданя і так тяжко попеклася, що померла небаром у шпиталю. — В Тухольці пов. Стрий арештовано Олександра Надя, що здезертирував з румунської армії й перейшов нелегально границю. — В Ланах пов. Стрий вкрали на шкоду Йосифа Дикуна пару коней вартости 700 зол. — Коло села Сураз підчас лодкування по ріці Вілії втопився капітан Казимир Кордашевський, командант граничної компанії.

— Жертви грому. В Малищах Долішніх дісненського повіту (Виленщина) грім ударив у мешкальний дім і вбив майора Теофіля Шурковського. В кімнаті находилися ще інші офіцери, але їм нічого не сталося. Грім запалив дах і річи на стриху. — Підчас бурі в селі Пантелейки брацлавського повіту грім убив трох осіб. — Підчас бурі над морською купільною місцевістю Карвією ударив грім в один дім і вбив 30-літню рибачку Олену Маєрову й дві літнички поразив.

— Вовки нападають на дітей. До загороди Івана Миніча в селі Корчоватівка пов. Лунинець дістався вовк і вхопив 9-літню дівчинку. В її обороні станув брат при помочі великого пса і з трудом відобрав сестру. Дівчинку відставили в безнадійному стані до шпиталю. Це вже третій випадок у короткому часі, що вовки у лунинецькому повіті вхопили дитину.

— Велика пожежа у Зборівщині. У громаді Озерянка пов. Зборів 9-літній Гнат Андрущишин підпалив терміття конопель коло стодоли. Вогонь перекинувся на сусідні будинки і знищив до тла 8 мешканевих будинків, 17 господарських, 260 кіп збіжжа і 38 фір паші. Шкоди є більше як 16.000 зол.

— Згорів тартак. В Людвикові пов. Лунинець згорів тартак на шкоду Разановича і Гловінського. Пожежа повстала правдоподібно наслідком підпалу.

— Самоходова катастрофа. На автостраді Реда—Пуцк під селом Цехоцінек самохід із Гдині з 5 пасажирами розбився об дерево, коли шофер хотів виминути сполошені коні. Тяжко ранений Йосиф Качмар, урядовець зі Львова, що дістав потрясення мозку та Лукіян Везнарський з жінкою із Гдині. Дні особи потовклися легко. Шофер вийшов цілий з катастрофи.

— Ліквідація консулятів. Польський уряд рішив зліквідувати польські консуляти в Харкові і Тифлісі.

— Летунська катастрофа. З виленського летовища вистартував в неділю попол. літак з керовником Едв. Ґедвіллом та судовим аплікантом Слонським. Над селом Зуловом літак попав у коркотяг і з висоти 1.800 метрів упав на землю, розбиваючись вниєць. Оба летуни побилися май же на смерть. В безнадійному стані їх відвезли до шпиталю у Вильні.

— 10 міліонів людей відвідало паризьку виставу від часу її відкриття до 16. ц. м., то значить впродовж 83 днів. В останньому часі прилетіло літаком 10 осіб з найближчого окружения Гітлера.

— Турецьким візникам не вільно вживати батога. Турецька влада видала розпорядок, яким заборонила візникам уживати батогів. Розпорядок пояснює ,що візники мають поводитися з кіньми по людськи.

Дописи.

ДОБРОМИЛЬ.

Удатний попис дитячих садків. Рухливий Кружок „Рідної Школи" веде в Добромильщині 18 дитячих садків. Це велике досягнення в порівнанні до минулого року. Треба взяти під увагу теж низький рівень свідомости й орґанізованости Добромильщини, як також імпортовану деморалізацію. Ріжні труднощі і перешкоди Пов. Кружок переміг і біляцсом праці був саме величавий попис садка дня 8. серпня. Вже в полудня віджалася дітвора під проводом своїх провідниць і родичів навіть з далеких гірських сіл. До вправ ставуло 322 дітей і 171 доросту. Зворушлива була особливо дефіляда і масові вправи. Влатний був похід-інсценізація чотирьох пір року, помислові живі реклами і вежі хлопячого доросту. Прегарні „очайдушки" наших найменших розворушили і старших. Батьки дивувалися й тішилися своїми малими очайдухами і самі набирали надії і духа.

Вистава пєси „Пімста орла" відбулася у нас дня 1. серпня. Це мельодрама, основана на переказі про останнього з Гербуртів, що не пошанував традиції. Авторка пані Стецишин, що сама грала головну ролю. й аранжери доложили багато заходів і праці, щоби премієра пя випала якнайкраще.

БОГОРОДЧАНИ.

Ростемо. В найближчих днях почне свою діяльність кооперативна пекарня заходом міської коопер. „Українська Торговля" у Богородчанах. Пекарня повинна добре розвиватися, бо підгірські села Богородчанщини потребують багато хліба. О. С. К. з кооперативами і приватні купці радо підтримають нову українську станицю, в якій найде працю 7 осіб.

Дня 15. п. м. відбулися у Старій Лисці-Горі, збори членів основників кредитової коош. „Українська Райфайзенка". По рефераті директора „Українбанку" Шумського зі Станиславова вписалося до нової кооперативи 47-ох членів.

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ просимо завжди памятати, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, читко й виразно, залишати між рядками відступ (т. зв інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорнило не заливає. Рукописи, що не відповідають цим вимогам, Редакція може використати тільки з трудом.

НА ФОНД XXI. МІЖНАРОДНЬОГО ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНОГО КОНҐРЕСУ.

II- виказ П. Г. Жертводавців (жертви в зол.).

Українбанк „Народній Дім", Яворів 2; Окружний Союз Кооператив, Коломия 20; Повітовий Союз Кооператив. Ярослав 10; Український Кооперативний Банк, Надвірна 5; Окружний Союз Кооператив, Станиславів 5; Мирослав Понятишин (Українбанк), Теребовля 1; У. Н. Д. О., Львів 10; Український Народній Банк, Судова Вишня 5; Народня Торговля, Львів 20; Український Кооперативний Банк, Рогатин 10; Українбанк „Селянська Спілка", Богородчани 10; Кооператива „Пласт", Львів 5; Український Кооперативний Банк, Гвоздець 2; Повітова Торговельна Спілка, Яворів 5; Міщанська Каса, Перемишль 5; Повітовий Союз Госп.-Спож. Кооператив, Золочів 5; Кооператива „Наша Поміч", Яблонів 2. — Досі вплинуло (I. і II. виказ) разом 222.— зол.

ХТО ЧЕРГОВИЙ?

Всім досі вичисленим П. Т. Жертводавцям складає Головна Рада Українського Протиалькогольного і Протинікотинного Товариства „Відродження" найщирішу подяку і прохає й далі всі українські установи у Львові і в краю та все П. Т. Громадянство складати хочаб і найдрібніші датки на фонд Конгресу для Т-ва „Відродження" на конто П. К. О. 154-586.

Головна Рада „Відродження":

М-р Ценко Микола в. р., голова.

Ярослав Дзиндра, в. з. секретаря.

Пісні й арії, бфт-міндіє сопр., 22.20, 23.00 танк. музика. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Розр. музика, 22.30 Смичк. квартет оп. 3. і 5. Гайдна. МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.00, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія, ПРАГА 20.00, 21.00 Велика розр. програма. 22.35 Джез. РАДІО ПАРІ 12.00 12.30, 17.00 Орх. концерт. 13.15, 15.15, 19.15, 19.45 Спів. 16.15 Для дітей. 18.30 Рецитації, 20.30, 21.00, 22.00 Симф. концерт. РИМ 17.15 Танк. музика, 20.40 Розр. музика, 21.00.22.00, 23.00 Вечір опер: „Ля Гранчеоля" камер. оп. в I. дії Адр. Люальдія, „Аріядна на Навсосі" оп. в I. дії Р. Штравса.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 19. серпня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з гр. пл., 7.00 Ранішній денник. 7.10 Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Зорганізуймо продажу рільних продуктів, 12.25 Розр. концерт, 13.55 Легка музика з гр. пл., 14.50 Спортовий порадник, 14.55 Львівська біржа, 15.00 Фрагменти з оп. „Льогенгрін" Вагнера, гр. пл., 15.35 Львівські біжучі вістки, 15.45 Господарські вістки, 16.00 На сідельці мотоцикля, гутірка для старших дітей, 16.15 VI. Симфонія Бетовена, гр. пл., 16.55 Там, де ростуть зарази, 17.10 Концерт нар. капелі, 17.50 Спортовий порадник, 18.00 Робітничий спорт на терені Сх. Галичини, 18.10 Великі солісти, гр. пл., 18.30 Загальна скринька, 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Театр Уяви: „Мандрівник і кохання" комедія Поля Морана, 19.40 Актуальна гутірка, 19.50 Спортові вістки, 20.00 Розр. концерт, 21.45 „Будні пп. Ковальських", 22.00 Форт. 22.30 Пісні Ст. Невядомського: хор, солісти, Марія Попович, сопран, форт., 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеорольог. комунікат, 23.00 Танкова музика з гр. плит.

Пятниця, 20. серпня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з гр. пл., 7.00 Ранішній денник. 7.10 Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Комунікат львівської Хліборобської Палати. 12.20 Г. Шнайдер: „Баль у Цірера" вокальне попурі, гр. пл., 12.25 Орхестра, 13.55 Легка музика з гр. пл., 14.35 Трохи пісні, трохи слова: „Всього не вільно" опов. для дітей, 14.55 Львівська біржа, 15.00 Популярна музика з гр. пл., 15.35 Львівські біжучі вістки, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Гутірка з хорими, 16.15 Мадярські пісні у виконанні Маргіти Сірмай-Земан; у перерві Мадярська музика з гр. пл., 16.45 Жеруни бактерій у господарстві природи, 17.00 Орх. концерт. 17.50 Старий і новий Люблин, 18.00 Туристичний інформатор, 18.05 Легка музика з гр. пл., 18.30 Вакації львівського передмістя, 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Спів. ресіталь Едо Карасоо, тенор. 19.30 Пісні у вик. Каз. Гардоського (тенор) у супр. форт., 19.50 Спортові вістки, 20.00 Вчора і нині, розр. концерт; у перерві в год. 20.45 Вечірній денник, Актуальна гутірка, 21.45 „Будні пп. Ковальських", 22.00 Концерт симф. орх., 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеорольог. комунікат, 23.00 Танк. музика з гр. пл.

Субота, 21. серпня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з гр. пл., 7.00 Ранішній денник. 7.10 Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Коли посуха буває найгрізніша, 12.35 Розр. концерт клюбу мандолїністів, 14.00 Концерт бажань, 14.53 Наша програма, 15.00 Концерт бажань, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Театр Уяви для дітей: „Про брудного Якова", „Райдужна казка", 16.30 Від рана до вечора, орх. концерт, 17.30 Концерт солістів: спів, скрипка, 17.50 Новий резерват у Бескиді Низькім, 18.00 Сусп. гутірка з нагоди пішо-коломого руху у Львові, 18.05 Симф. танки, гр. пл., 18.25 Відозва до суспільности з нагоди пішо-кол. руху, 18.30 Полички вул. руху та охоронні засоби, 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Легка музика у вик. військ. орх., 19.40 Фрагм. із легкоатл. змагань Польща-Німеччина, 20.00 Польська молодь із закордону в таборі, 20. 45 Вечірній денник, 20.55 Лісові новини, 21.05 Тиждень гір: гуральська музика та спів, гр. пл., 21.45 Літературні новини, 22.00 Танкова музика, 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеорольог. комунікат, 23.00 Куток гумору, 23.05 Танкова музика з гр. пл.; у перерві „Смерть діяча", монольог.

БІРЖА.

Гроші.

Львів дня 18 серпня 1937.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·38, 88·95. Доляри американські 5.29·50, 5.27·00, доляри канад. 5.29·00—5.26·50. **Фльорени** гол. 292·72—291·00, **Франки** фр. 19·92—19·80, **Франки швайцарські** 121·93—121·00, **Фунти** анґл. 26·45—26·19 **Гульдени** данц. 100·2.—99·80, **Корони** ч. 17·50—16·80, Кор. дан. 118·04—117·20, Кор. норв. 132·88—131·90, Корони шв. 136·33—135·35, Ліри італ. 24·30—23·6', Марки фінлянд. 11·70—11·20, Марки нім. 137·00 — 134·00, Шилінги австр. 99·00—98·50, Тель Авів 26·25—26·11, Марки нім. срібні 149·00 146·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 57·00, 57·25, 3 пов. інв. 1 ем. 69·50, 69·75, серія ненот. 2 ем. 65·50, серія ненот. 5 конверс. 61·00, 4 пр. дол. 39·00, 4 пр. консол. 58·00, 58·25.

Тенденція удержана.

Папери.

Банк Польський 106·00 Цукор 34·00, Вугіль 24·00, 23·50, 24·00. Норолин 63·00. Габербуш 39·50

Тенденція удержана.

ЦЕНТРОСОЮЗ-ЛЬВІВ.

Звідомлення зі збіжевого ринку.

Львів 17. серпня 1937.

Ціни льоко Львів (гурт за 1 кг)

Пшениця одн.	28·25—29·25
Пшениця зб.	27·75—28·75
Жито зб.	21·50—22·50
Ячмінь пашн.	17·00—17·50
Ячмінь 610	17·50—18·00
Ячмінь 680	18·00—18·50
Овес легко задощ.	17·00—17·50
„ незадощ.	17·50—18·00
Кукурудза жовта	24·55—25·00
Кукурудза червона	25·50—26·00
Ріпак	59·00—60·00
Вика темна нов. збору	20·00—21·00
Насіння льону	45·00—46·00
Гречка	22·00—23·00

Пшениця, жито, овес, кукурудза і гречка дальше подорожіли. Тенденція звишкова.

ЦЕНТРОСОЮЗ

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, 18. серпня.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·55 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2·60 зол.
молоко . . . 14—15 сот.
яйця . . . . . 3·10 зол.

Тенденція на масло знижкова, на молоко вдержана, на яйця слаба.

МЕШКАННЯ

ДЕНТИСТОВІ винайму комфортове мешкання в новім домі, де є аптика і лікар. **Львів-Богданівка 67,** при трамваю телефон 117·94. 1429 2—2

2 КІМНАТИ, передпокій, кухня, повний комфорт, поверх, до полудня, балькон, без податку — 80.— зол. від 1-го вересня. **Остроленцка 17, ріг Потоцького, тел. 117-94.** 1428 3—3

КІМНАТА соняшна, гарна, з урядженням до винайму Байки 26/12.

УКРАЇНСЬКА молода, інтелігентна, релігійна родина прийме на мешкання і харч двох-трьох учеників(-ць), запевнюючи дбайливу опіку і поміч в науці. Зголошення під **„Дбайливість"** Адм. Діло".

УЧЕНИКІВ (ць) прийму на станцію. Мешкання соняшне, в городі, коло Високого Замку — вул. Собіщина 14, партер. 1456 1—2

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ЛІКАРЕВІ відступлю знамениту практику близько Львова. Відомість Листопада 51 — Вайлор, тел. 240-57.

ЛИСТУВАННЯ

ПАНЕ ДИРЕКТОРЕ І. КОГУТЯК! Подайте зараз свою адресу. Тарас, Хоростків, пов. Копичинці. 1432 3—3

КУПНО - ПРОДАЖА

НАЙБІЛЬШИЙ вибір нових і передвоєнних камениць, віль, домів з городами, парцель від найскромніших до найвибагливіших по різних цінах, від кількох тисяч почавши — поручає відома зі солідности українська фірма „ТРАНСАКЦІЯ" Львів, Длугоша один. 1431 3—10

ГАРНИЙ новий дім, в сусідстві різні, відповідний для різника, мешкання і варштат, готівка десять тисяч, довг пять „ТРАНСАКЦІЯ" Львів, Длугоша один. 1430 2—6

ВІЛЛЯ 6 кімнат, для одної, або двох родин, город, при вул. Борковських, бічна Листопада, при трамваю, 15.000 готівка, довг 3.000 „ТРАНСАКЦІЯ" Львів, Длугоша 1. 1430 2—3

ВІЛЛЯ. 5 кімнат, господарські будинки 700 сяжнів городу-саду, околиця Листопада — Вульки 18.000 „ТРАНСАКЦІЯ" Львів, Длугоша один. 1430 2—3

ГАРНА вілля, 7 кімнат, морг городусаду, 10 хвилин від трамваю, відповідне на захист, бурсу і приватне мешкання, 25.000, „ТРАНСАКЦІЯ" Львів, Длугоша один. 1430 2—3

НОВА комфортова вілля, 14 кімнат вільних, 500 сяжнів городу, 20 хвилин від трамваю, довгореченцевий Б. Г. Кр. 12.500, готівка 16.00, без переносної такси, 15 вільних літ від податків „ТРАНСАКЦІЯ" Львів, Длугоша 1. 1430 2—3

КАМІНЬ ДОВБУША, коло Яремча. Гарна вілля мурована, 5. кімнат з приналежними вигодами, повний комфорт, лазничка, біжуча вода тепла і зимна, з печами — надається також на постійні мешкання — з господарським будинком, гаражом, ситківковим кортом, городом і ліском, цілість близько 8.000 м², гарна огорожа, коло Прута і залізничої стації — до продання. Відомість: Львів, тел. 20039 п. Кміцінський, або Варшава, тел. 41511. 1414 4—5

РІЖНІ

ШУКАЮ ПАНА (вища освіта) до товариства. Яремче, посте рестанте „Літничка". 1444

ДЕРЖАВНИЙ ЕМЕРИТ, увінчений правник, літ 46. прийме адміністрацію камяниці у Львові, евент. за мешкання. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Передвчасний емерит". 1426 2—2

РОБОЧІ УБРАННЯ І ПЛАЩІ найдешевше джерело Виробня „ПАЛІЮМ", Львів, Гетьманська 22, побіч Музею. 1120 10-?

ГОДИННИКИ, біжутерію направляє прецизійно, продає найдешевше, Рудий, Сикстуська 35. 1193 5—5

ЛЯМПА 2-о полумінна, ніклова 6— зол., лямпа кухонна 2.— зол., жарівки від 5—25 св. — 70 сот. „Централя жарівок", Львів, Ринок 21. 1434 2—3

АДМІНІСТРАЦІЮ РЕАЛЬНОСТЕЙ у Львові, веде солідно, фаховими силами за малою оплатою, а повною порукою „ТРАНСАКЦІЯ" Львів, Длугоша один. 1431 3—10

ДИКТИ, ФОРНІРИ найдешевше джерело закупу **М. Гаммер і СИН Львів, Зборуська 3.** тел. 271-14. 1... 5—15

БОН-ТОН вимагає чистої гардероби і комірців за пральні Кульчицького, Личаківська 117. 03?26-?

ЧАСОПИСИ з ділянок: архітектура, самоходи, графіка, фотографія, техніка, медицина, журнали і т. п. можна дістати оказійно. — „АЛЬФА", Коперника 3. ВЕЛИКИЙ ВИБІР. 1443 1—3

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Примар Д-р ШВАРЦ
Недуги шкірні, венеричні і лікарська косметика
Словацького 4. Тел. 216-61.
(проти гол. почти)
1400 **вернувся.** 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . . зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 450.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. 230.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. 120.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок 10